

INŠTITUT RS ZA SOCIALNO VARSTVO
SOCIAL PROTECTION INSTITUTE OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

**Oblikovanje strokovnih podlag za ureditev različnih
statusov invalidov**

prvo vmesno poročilo

Ljubljana, december 2019

Naročnik: **Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti; Direktorat za invalide, vojne veterane in žrtve vojnega nasilja**
Štukljeva cesta 44
1000 Ljubljana

Skrbnica naloge pri naročniku: dr. Andreja Barle Lakota

Št. pogodbe: 2611-19-050019

Izvajalec: **Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo**
Tržaška 2
1000 Ljubljana

Skrbnik naloge pri izvajalcu: dr. Polona Dremelj

Naslov poročila: **Oblikovanje strokovnih podlag za ureditev različnih statusov invalidov, 1. vmesno poročilo**

Avtorji poročila: dr. Polona Dremelj
dr. Andreja Rafaelič
mag. Barbara Kobal Tomc

Številka delovnega poročila: IRSSV 36/2019

Datum izdaje poročila: 30.12.2019

Številka izdaje: 01

Kopije: skrbnica naloge na MDDSZ (e-pošta)
skrbnica pogodbe na MDDSZ (e-pošta)
arhiv IRSSV
prosti izvodi z dovoljenjem naročnika

Odgovorna oseba: mag. Barbara Kobal Tomc, direktorica IRSSV

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC - KRATICE ZAKONOV

ZSV: Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A in 28/19)

ZPIZ-1: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 10/08 – ZVarDod, 98/09 – ZIUZGK, 38/10 – ZUKN, 61/10 – ZSVarPre, 79/10 – ZPKDPIZ, 94/10 – ZIU, 94/11 – odl. US, 105/11 – odl. US, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2 in 9/17 – odl. US)

ZPIZ-2: Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19)

ZVDTP: Zakon o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 30/18 – ZSVI)

ZSVI: Zakon o socialnem vključevanju invalidov (Uradni list RS, št. 30/18)

ZUTPG: Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZVarDod, 71/08, 98/09 – ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2 in 59/19)

ZSDP-1: Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G in 14/18)

ZUSZJ: Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02)

ZUOPP-1: Zakon o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12 in 41/17 – ZOPOPP)

ZOPOPP: Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 41/17)

ZOsn: Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L)

ZPSI-1: Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06, 68/17 in 46/19)

Zštip-1: Zakon o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18)

ZVis: Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17) **ZSŠP:** Zakon o subvencioniranju študentske prehrane: (Ur.l. RS, št. 85/2002, 52/2007, 74/2007-UPB1, 33/2009)

ZZRZI: Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14)

ZZZPB: Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (Uradni list RS, št. 107/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 59/07 – ZŠtip, 51/10 – odl. US, 80/10 – ZUTD in 95/14 – ZUJF-C)

ZUTD: Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17)

ZVCP-1: Zakon o varnosti cestnega prometa (Uradni list RS, št. 56/08 – uradno prečiščeno besedilo, 57/08 – ZLDUVCP, 58/09, 36/10, 106/10 – ZMV, 109/10 – ZCes-1, 109/10 – ZPrCP, 109/10 – ZVoz, 39/11 – ZJZ-E, 75/17 – ZMV-1 in 10/18 – ZCes-1C)

ZDoh-2: Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19 in 66/19)

ZDDPO-2: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18 in 66/19)

ZDDV: Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15, 77/18 in 59/19)

ZDMV: Zakon o davku na motorna vozila (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10 in 40/12 – ZUJF)

ZDavP-2: Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19 in 66/19)

ZUT: Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16 in 30/18 – ZKZaš)

ZZVZZ: Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K in 36/19)

Zvojl: Zakon o vojnih invalidih (Uradni list RS, št. 63/95, 2/97 – odl. US, 19/97, 21/97 – popr., 75/97, 11/06 – odl. US, 61/06 – ZDru-1, 114/06 – ZUTPG, 40/12 – ZUJF, 19/14 in 21/18 – ZNOrg)

ZZVN: Zakon o žrtvah vojnega nasilja (Uradni list RS, št. 18/03 – uradno prečiščeno besedilo, 54/04 – ZDoh-1, 68/05 – odl. US, 61/06 – ZDru-1, 114/06 – ZUTPG, 72/09, 40/12 – ZUJF in 21/18 – ZNOrg)

ZUT: Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16 in 30/18 – ZKZaš)

ZSPOZ: Zakon o plačilu odškodnine žrtvam vojnega in povojnega nasilja (Uradni list RS, št. 21/11 – uradno prečiščeno besedilo in 104/15)

ZOA: Zakon o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18)

ZSVarPre: Zakon o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18)

ZVOZ-1: Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16, 67/17, 21/18 – ZNOrg in 43/19)

ZRTVS-1: Zakon o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14) ter Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide (Uradni list RS, št. 38/14)

ZPPZVg1: Zakon o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991 (Ur.l. RS, št. 49/1997, 19/2000 Skl.US: U-l-140/96, 114/2006-ZUTPG)

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	6
2. OPREDELITEV POJMA INVALID OZIROMA INVALIDNA OSEBA V SLOVENSKI PRAVNI UREDITVI.....	7
3. PREGLED PRAVIC INVALIDOV.....	14
3.1 Vzgoja in izobraževanje.....	14
3.2. Delo in zaposlovanje	23
3.3. Zdravstveno varstvo.....	28
3.4. Pokojninsko in invalidsko varstvo	38
3.5. Starševsko varstvo in družinski prejemki.....	44
3.6. Socialno varstvo.....	46
3.7. Davčne in druge olajšave in oprostitve	51
3.8. Kultura	58
3.9. Pravice vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja	60

1. UVOD

Namen naloge je proučitev različnih statusov invalidov v Sloveniji in priprava strokovnih podlag za poenotenje položaja oseb, katerih status invalida izhaja iz različnih zakonskih podlag. V prvem vmesnem poročilu smo pripravili pregled različnih opredelitev termina invalid in statusa invalida v slovenski zakonodaji ter pregled posameznih pravic, do katerih so upravičeni invalidi v Sloveniji.

Tako kot v svetu tudi v Sloveniji splošne opredelitve pojmov invalid in invalidnost ni. Po Uršiču (2005)¹ je še najbližja splošni definiciji invalida opredelitev iz Zakona o invalidskih organizacijah. Invalid po tem zakonu je »posameznik, ki zaradi prirojenih ali pridobljenih okvar in oviranosti, ki jo pogojuje oziroma ustvarja fizično in družbeno okolje, ne more sam delno ali v celoti zadovoljevati potreb osebnega, družinskega in družbenega življenja v okolju, v katerem živi, v skladu z mednarodno klasifikacijo«.

Problematika opredelitve pojmov invalid in invalidnosti ima zgodovinske, kulturne, socialne in politične razsežnosti. Invalidnost so najprej opredeljevali iz medicinskega vidika, kasneje tudi iz ekonomskih vidikov. V obeh primerih pa so opredelitve temeljile na omejitvah. V sedemdesetih letih 20. stoletja so se pri opredelitvah preusmerili na funkcionalne vidike, ki so določali posledice okvare in ovire ter načine, kako se le-te kažejo pri delu in vključevanju v okolje. Invalidnost torej ni bila več stvar posameznika, ampak se je odgovornost prenesla na državo oziroma družbo (Uršič, 1995²).

Današnje razumevanje invalidnosti upošteva individualne potrebe posameznikov, kot tudi pomanjkljivosti in ovire v družbi. Odgovornost se torej decentralizira. Z novim razumevanjem invalidnosti se razvije tudi proces integracije, ki pa ga države, tako kot koncept invalidnosti, različno razumejo in izvajajo.

---

¹ Uršič, C. (2005) *Med teorijo in prakso* (Razmišljanje o pripravi delovnih tez zakona o izenačevanju možnosti za invalide). Dostopno na: <http://www2.arnes.si/~sudmhusk/images/02-Ursic.pdf> (december 2019).

² Uršič, C. (1995) *Definicije in terminologija*, v: Uršič, C., in Drobnič, J. (ur.): Zaposlovanje invalidov. Primerjava politik, koncepcij in ukrepov, str. 11–15. Ljubljana: Inštitut RS za rehabilitacijo, Republiški zavod za zaposlovanje.

2. OPREDELITEV POJMA INVALID OZIROMA INVALIDNA OSEBA V SLOVENSKI PRAVNI UREDITVI

V Sloveniji sta pojma invalid in invalidnost opredeljena v vsakem zakonu drugače. Na podlagi petih zakonov in definicij v njih, so tako opredeljene različne skupine invalidov: vojni invalidi, delovni invalidi, invalidi po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov, invalidi po Zakonu o socialnem vključevanju in otroci s posebnimi potrebami.

Po B. Kresal (2007)³ se v slovenski veljavni pravni ureditvi pretežno uporablja izraz invalid oziroma invalidne osebe. V pravnem redu velja pravilo, da je invalidnost priznana z odločbo, ki jo izda z zakonom določen organ na podlagi mnenja izvedenskega organa. Na podlagi dokončne oziroma pravnomočne odločbe lahko posameznik uveljavlja v predpisu določene pravice.

Slovenska zakonodaja loči naslednje 'skupine' invalidov:

- Vojni invalid je oseba, ki je v okoliščinah po ZVojl, kot neposredno posledico teh okoliščin brez svoje krivde dobila najmanj 20% okvaro zdravja zaradi poškodbe ali bolezni ali poslabšanja bolezni, ki jo je imela že prej, ali za katero sicer ni mogoče zanesljivo ugotoviti, da so jo povzročile te okoliščine, vendar je mogoče sklepati, da so vojne razmere znatno vplivale, da se je pojavila.
- Delovni invalid je zavarovanec, pri katerem je v skladu z ZPIZ-2 ugotovljena invalidnost in je pridobil katero od pravic iz invalidskega zavarovanja.
- Invalid je oseba, ki pridobi status invalida po ZZRZI ali po drugih predpisih, in oseba, pri kateri so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje.
- Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja (ZUOPP-1).
- Otroci s posebnimi potrebami v predšolskem obdobju so opredeljeni v ZOPOP, in sicer kot otroci z razvojnimi zaostanki, primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami na telesnem, spoznavnem, zaznavnem, socialno-čustvenem, sporazumevalnem področju ter dolgotrajnimi boleznimi.
- Invalidi po ZSVI so osebe s trajnimi prirojenimi ali pridobljenimi okvarami, ki se zaradi invalidnosti ne morejo socialno vključevati v skupnost brez nudenja storitev socialnega vključevanja in ne morejo samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje, pravico do denarnih prejemkov in možnosti, ki jim jih zagotavlja država za njihovo enakovredno vključevanje v družbo.

---

³ Kresal, B. (ur.) (2007): *Vodnik po pravicah invalidov v slovenski zakonodaji*. Ljubljana: Inštitut za delo pri pravni fakulteti.

Vseh šest navedenih definicij ima vrsto skupnih elementov in sicer: zahtevo, da je na strani posameznika prišlo do okvare zdravja, ki je določena s stopnjo, trajnostjo ali pa le z izrazi kot telesna in duševna prizadetost; zahtevo, da je invalidnost ugotovljena po postopku, ki ga določa zakon; zahtevo, da je zdravstvena okvara postavljena v odnos z dogajanjem v okolju (na primer invalidnost je lahko posledica opravljanja vojaških in drugih dolžnosti zaradi obrambe in varnosti RS oziroma je invalidnost posledica okoliščin povezanih z vključitvijo v izobraževanje oziroma trg dela).

Poleg naštetih, ima slovenska zakonodaja še tri definicije. ZinvO določa, kdo je lahko član invalidske organizacije, drugi dve definiciji pa sta zapisani v ZIMI in ZOA.

V Preglednici 1 so navedene posamezne opredelitve invalidov v slovenski zakonodaji, ključna področja, ki jih posamezen zakon ureja ter nosilci izvajanja.

Preglednica 1: Opredelitve pojma invalid v slovenski zakonodaji

Opredelitev pojma invalid	Ključna področja, ki jih zakon ureja	Nosilci izvajanja zakonodaje
ZAKON O SOCIALNEM VARSTVU		
<p>»...polnoletna oseba s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletna težko gibalno ovirana oseba, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.« (18.a člen ZSV)</p>	<p>Ureja storitve, ki so namenjene odpravljanju socialnih stisk in težav (11. člen): prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družini, podpora žrtvam kaznivih dejanj, institucionalno varstvo, varstvo, vodenje in zaposlitev pod posebnimi pogoji, institucionalno varstvo/ družinski pomočnik..</p>	<p>Center za socialno delo</p> <p>Javni socialno varstveni zavodi</p> <p>Druge pravne in fizične osebe s koncesijo.</p> <p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p>
ZAKON O IZENAČEVANJU MOŽNOSTI INVALIDOV		
<p>»Invalidi so osebe z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi in senzoričnimi okvarami ter motnjami v duševnem razvoju, ki jih v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovali v družbi.« (13. člen ZIMI)</p>	<p>Ureja prepoved diskriminacije, dostop do raznih tehničnih pripomočkov za premagovanje ovir, kot tudi dostop do izobraževanja in enakopraven dostop do storitev iz socialnega varstva.</p> <p>Dostop do raznih storitev, denarne pomoči in pripomočkov.</p>	<p>Državni organi, organi samoupravne lokalne skupnosti, izvajalci javne službe in javnih pooblastil.</p> <p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p>
ZAKON O ZAPOSLOVANJU REHABILITACIJI IN ZAPOSLOVANJU INVALIDOV		
<p>»Invalid oziroma invalidka (v nadaljnjem besedilu: invalid) je oseba, ki pridobi status invalida po tem zakonu ali po drugih predpisih, in oseba, pri kateri so z odločbo pristojnega organa ugotovljene trajne posledice telesne ali duševne okvare ali bolezni in ima zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev ali v zaposlitvi napreduje.« (3. člen ZZRZI)</p> <p><u>10. člen (pogoji za pridobitev statusa invalida)</u></p> <p>(1) Status invalida po tem zakonu lahko pridobi oseba, ki:</p>	<p>Ureja pravico do zaposlitvene rehabilitacije in definira druge oblike, ukrepe za zaposlovanje ljudi z ovirami.</p> <p>Zagotavlja večjo zaposljivost ljudi z ovirami prek strokovne pomoči, usposabljanja. Ureja tudi pravico do denarnih nadomestil.</p>	<p>Javna služba v okviru mreže izvajalcev zaposlitvene rehabilitacije.</p> <p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p>

Opredelitev pojma invalid	Ključna področja, ki jih zakon ureja	Nosilci izvajanja zakonodaje
<ul style="list-style-type: none"> - ni pridobila statusa invalida po drugih predpisih oziroma nima z odločbo pristojnega organa ugotovljenih trajnih posledic telesne ali duševne okvare ali bolezni ter zato bistveno manjše možnosti, da se zaposli ali ohrani zaposlitev, - je prijavljena kot brezposelna oseba na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: Zavod), - je dopolnila starost 15 let oziroma ni stara več, kot je po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju pogoj za pridobitev pokojnine za najnižjo pokojninsko dobo in - izpolnjuje merila, določena s tem zakonom. 		
ZAKON O INVALIDSKEM IN POKOJNINSKEM ZAVAROVANJU		
<p>»Delovna invalidka ali delovni invalid (v nadaljnjem besedilu: delovni invalid): zavarovanec, pri katerem je v skladu s tem zakonom ugotovljena invalidnost in je pridobil katero od pravic iz invalidskega zavarovanja.« (7. člen ZPIZ-2)</p> <p>»Invalidnost je podana, če se zaradi sprememb v zdravstvenem stanju, ki jih ni mogoče odpraviti z zdravljenjem ali ukrepi medicinske rehabilitacije in so ugotovljene v skladu s tem zakonom, zavarovancu zmanjša zmožnost za zagotovitev oziroma ohranitev delovnega mesta oziroma za poklicno napredovanje. (63. člen ZPIZ-2)</p>	<p>Ureja pravice in nadomestila, ki jih ljudje z ovirami uveljavljajo glede na stopnjo invalidnosti. Gre za nadomestila, ki predstavljajo nadomestek plače zaradi invalidnosti.</p> <p>PRAVICE, ki izhajajo iz zakona:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invalidska pokojnina - Pravica do premostitve - Pravica do dela s skrajšanim delovnim časom - Pravica do nadomestila za invalidnost - Pravica do delnega nadomestila - Dodatek za pomoč in postrežbo - Pravica do invalidnine 	<p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p>

Opredelitev pojma invalid	Ključna področja, ki jih zakon ureja	Nosilci izvajanja zakonodaje
ZAKON O SOCIALNEM VKLJUČEVANJU		
<p>»Oseba s trajnimi prirojenimi ali pridobljenimi okvarami, ki se zaradi invalidnosti ne more socialno vključevati v skupnost brez nudenja storitev socialnega vključevanja in ne more samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje, pravico do denarnih prejemkov in možnosti, ki jim jih zagotavlja država za njihovo enakovredno vključevanje v družbo.« (1. člen ZSVI).</p> <p><u>3. člen (status invalida)</u></p> <p>(1) Status invalida po tem zakonu pridobijo polnoletne osebe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - z zmernimi, težjimi ali težkimi motnjami v duševnem razvoju, - z avtističnimi motnjami, ki imajo tako hudo obliko neprilagojenega vedenja, da jim onemogoča samostojno življenje in pridobivanje sredstev za preživljanje, - gluhoslepi z najmanj 50 odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti, - z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in - najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti. 	<p>Pravice do denarnih nadomestil, storitev socialnega varstva, storitev socialnega vključevanja, prehajanje med statusi in socialnega varstva na trg delovne sile.</p>	<p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti</p>
ZAKON O OSEBNI ASISTENCI		
<p>»Posameznik/posameznica z dolgotrajnimi telesnimi, duševnimi, intelektualnimi ali senzoričnimi okvarami, ki jo v povezavi z različnimi ovirami lahko omejujejo, da bi enako kot drugi polno in učinkovito sodelovala v družbi na vseh področjih življenja.« (1. člen ZOA).</p>	<p>Ureja področje osebne asistence, upravičence do osebne asistence, izvajalce osebne asistence in potek osebne asistence.</p>	<p>Dobrodelne organizacije, organizacije za samopomoč in invalidske organizacije, zavodi in samostojni podjetniki z vpisom v register. (10. člen ZOA).</p>

Opredelitev pojma invalid	Ključna področja, ki jih zakon ureja	Nosilci izvajanja zakonodaje
ZAKON O VOJNIH INVALIDIH		
<p>»Vojni invalid je oseba, ki je v okoliščinah po tem zakonu, kot neposredno posledico teh okoliščin brez svoje krivde dobila najmanj 20% okvaro zdravja zaradi poškodbe ali bolezni ali poslabšanja bolezni, ki jo je imela že prej, ali za katero sicer ni mogoče zanesljivo ugotoviti, da so jo povzročile te okoliščine, vendar je mogoče sklepati, da so vojne razmere znatno vplivale, da se je pojavila.« (1. člen ZVojl).</p>	<p>Zakon ureja pravico do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Invalidnine - Dodatka za posebno invalidnost - Dodatka za pomoč in postrežbo - Povračilo prispevkov za socialno zavarovanje - Zdravstveno varstvo - Rehabilitacije - Invalidskega dodatka - Popusta pri vožnji - Povračilu potnih stroškov - Posmrtnine 	
ZAKON O USMERJANJU OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI		
<p>»Otroci s posebnimi potrebami so otroci z motnjami v duševnem razvoju, slepi in slabovidni otroci oziroma otroci z okvaro vidne funkcije, gluhi in naglušni otroci, otroci z govorno-jezikovnimi motnjami, gibalno ovirani otroci, dolgotrajno bolni otroci, otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja, otroci z avtističnimi motnjami ter otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami, ki potrebujejo prilagojeno izvajanje programov vzgoje in izobraževanja z dodatno strokovno pomočjo ali prilagojene programe vzgoje in izobraževanja oziroma posebne programe vzgoje in izobraževanja.« (2. člen ZUOPP).</p>	<p>Pravica do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vzgoje in izobraževanja v prilagojenem programu za predšolske otroke - Programa osnovnošolskega izobraževanja s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo - Prilagajanja programov - Vključitve v vzgojni zavod 	<p>Center za socialno delo Komisije za usmerjanje Vzgojno izobraževalni zavodi Socialno varstveni zavodi NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport</p>

Opredelitev pojma invalid	Ključna področja, ki jih zakon ureja	Nosilci izvajanja zakonodaje
ZAKON O CELOSTNI ZGODNJI OBRAVNAVI PREDŠOLSKIH OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI (ZOPOPP)		
<p>»Otroci s posebnimi potrebami v predšolskem obdobju so otroci z razvojnimi zaostanki, primanjkljaji, ovirami oziroma motnjami na telesnem, spoznavnem, zaznavnem, socialno-čustvenem, sporazumevalnem področju ter dolgotrajnimi boleznimi.« (3. člen ZOPOPP)</p> <p>»Otroci z rizičnimi dejavniki v predšolskem obdobju so otroci, pri katerih obstajajo rizični dejavniki za razvojne primanjkljaje, zaostanke, ovire oziroma motnje.«</p> <p>»Rizični dejavniki so dejavniki, ki nastanejo v nosečnosti, med rojevanjem ali takoj po porodu, in bi lahko vplivali na kasnejši otrokov razvoj. Rizični dejavniki se lahko pojavijo tudi kasneje zaradi bolezni ali slabega socialno-ekonomskega položaja družine« (4. člen ZOPOPP).</p>	<p>S tem zakonom se ureja celostna zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami in otrok z rizičnimi dejavniki v predšolskem obdobju.</p> <p>Celostna zgodnja obravnava otrok s posebnimi potrebami in otrok z rizičnimi dejavniki v predšolskem obdobju obsega obravnave otroka in njegove družine v predšolskem obdobju z namenom, da se zagotovi in spodbudi otrokov razvoj, okrepi zmogljivost družine ter spodbudi socialna vključenost družine in otroka (1. člen ZOPOPP).</p> <p>Storitve v okviru zgodnje obravnave:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zdravstvene storitve, potrebne za diagnostiko, oceno stanja in zdravstveno oskrbo, - storitve zgodnjega presejanja, odkrivanja, ocenjevanja in spremljanja, - usposabljanje družin, svetovanje in obiske v otrokovem okolju, - logopedska obravnava, - delovna terapija, - fizioterapija, - psihosocialna pomoč, - zagotavljanje opreme in pomoč pri gibanju in sporazumevanju, - pomoč pri prilagoditvi bivalnega okolja otroka, - specialno pedagoška obravnava, - storitve socialnega varstva (7. člen ZOPOPP). 	<p>Centri za zgonjo obravnavo</p> <p>NOSILNO MINISTRSTVO: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport</p>

3. PREGLED PRAVIC INVALIDOV

V tem poglavju predstavljamo pravice, do katerih so po slovenski zakonodaji upravičeni invalidi. Pravice prikazujemo po posameznih področjih življenja, in sicer: vzgoja in izobraževanje, delo in zaposlovanje, zdravstveno varstvo, pokojninsko in invalidsko varstvo, starševsko varstvo in družinski prejemki, socialno varstvo, kultura, davčne in druge olajšave ter oprostitev ter na koncu še pravice vojnih invalidov.

3.1 Vzgoja in izobraževanje

Na področju vzgoje in izobraževanja so pravice invalidov opredeljene v naslednjih zakonskih in podzakonskih aktih: Zakon o usmerjanju oseb s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 58/11, 40/12 – ZUJF, 90/12 in 41/17 – ZOPOPP), Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami (Uradni list RS, št. 41/17), Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF, 63/13 in 46/16 – ZOFVI-L), Zakon o gimnazijah (Uradni list RS, št. 1/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/17, 6/18 – ZIO-1 in 46/19), Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS, št. 79/06, 68/17 in 46/19), Zakon o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18), Zakon o subvencioniranju študentske prehrane (Uradni list RS, št. 86/14 – uradno prečiščeno besedilo in 61/17 – ZUPŠ), Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ in 65/17), Zakon o usklajevanju transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 114/06, 59/07 – ZŠtip, 10/08 – ZVarDod, 71/08, 98/09 – ZIUZGK, 62/10 – ZUPJS, 85/10, 94/10 – ZIU, 110/11 – ZDIU12, 40/12 – ZUJF, 96/12 – ZPIZ-2 in 59/19), Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami, Pravilnik o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami, Pravilnik o subvencioniranju bivanja študentov, Statut Univerze v Ljubljani (Uradni list RS, št. 4/17, 56/17, 56/17, 14/18, 39/18, 57/18, 66/18, 10/19, 22/19, 36/19 in 47/19), Statut Univerze v Mariboru (uradno prečiščeno besedilo) (Uradni list RS, št. 115/04), Statut Univerze na Primorskem (Uradni list RS, št. 51/15 – uradno prečiščeno besedilo, 88/15, 63/16, 2/17, 31/17, 31/17 in 77/18).

Upravičenci do pravic na področju vzgoje in izobraževanja so predvsem: otroci s posebnimi potrebami, učenci s posebnimi potrebami, dijaki s posebnimi potrebami, študenti s posebnimi potrebami

V nadaljevanju je naveden seznam pravic, ki izhajajo iz zgoraj naštetih zakonodaj. Pri posamezni pravici ali posameznem sklopu pravic je zapisana pravna podlaga ter kdo je do posamezne pravice upravičen.

PРАВNA PODLAGA: 2., 5., 13., 20., 23., 24. člen ZUOPP, 2. odstavek ZOPOPP⁴

VSEBINA PRAVICE: USMERJANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI, OBSEG IN NAČIN IZVAJANJA DODATNE STROKOVNE POMOČI

Na podlagi strokovnega mnenja za usmerjanje komisije določijo program vzgoje in izobraževanja, v katerega se otrok usmerja, in obseg in način izvajanja dodatne strokovne pomoči. Določijo se tudi vrtec in šola, kamor bo hodil otrok, morebitno zmanjšanje števila otrok v oddelku ter kadrovski, prostorski, materialni in drugi pogoji. Zavod Republike Slovenije za šolstvo izda odločbo o usmeritvi v program vzgoje in izobraževanja na podlagi strokovnega mnenja, ki ga pripravi komisija za usmerjanje prve stopnje. Komisija za usmerjanje prve stopnje izdelava strokovno mnenje na podlagi obvezne dokumentacije iz drugega in četrtega odstavka 21. člena ali dokumentacije iz drugega odstavka 22. člena tega zakona, morebitnega razgovora z vlagateljem in po potrebi tudi na podlagi razgovora z otrokom oziroma pregleda otroka. Komisija mora pred izdelavo strokovnega mnenja pridobiti tudi mnenje vrtca, šole oziroma zavoda, v katerega naj bi bil otrok s posebnimi potrebami vključen, o izpolnjevanju kadrovskih, prostorskih, materialnih in drugih pogojev, po potrebi pa tudi mnenje drugih ustreznih institucij.

ZOPOPP opredeljuje centre za zgodnjo obravnavo v okviru javne mreže, v kateri sodeluje multidisciplinarni tim. Naloga multidisciplinarnega tima je diagnostika otroka in ocena zmožnosti ter potreb, izdelava individualnega načrta ter izdelava načrta za prehod v vrtec.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

PРАВNA PODLAGA: 5.-8., 11., 12., 16. člen ZUOPP; 12., 14., 15. člen ZOPOPP; Pravilnik o dodatni strokovni in fizični pomoči za otroke s posebnimi potrebami, 8. člen ZGim, 10. člen ZPSI-1, 12., 21., 33., 38., 61., 64., 67., 69., 70., 71., 72., 75. člen ZOsn

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA, PRILAGOJEN PROGRAM ZA PREDŠOLSKE OTROKE

V programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se lahko prilagodi način in vsebina izvajanja programa ter zagotovi dodatna strokovna pomoč.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA: DODATNA STROKOVNA POMOČ ZA PREMAGOVANJE PRIMANJKLJAJEV, OVIR OZIROMA MOTENJ

Dodatna strokovna pomoč se v skladu s pravilnikom dodeli:

- v programu za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo največ dve uri tedensko,

---

⁴ Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami je bil sprejet 14.6.2017, posledično so se z začetkom uporabe tega zakona prenehale uporabljati določbe od 22. do 40. člena ZUOPP. (26.člen Ur. L. RS št 41/2017).

- v izobraževalnem programu osnovne šole s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo največ štiri ure tedensko, razen za otroke s primanjkljaji na posameznih področjih učenja največ dve uri,
- v srednješolskih izobraževalnih programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo največ dve uri tedensko.

Slepim in slabovidnim otrokom ali otrokom z več motnjami, se lahko skupno število ur dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev, ovir oziroma motenj poveča praviloma v prvem izobraževalnem obdobju za največ tri ure tedensko.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRILAGOJENI IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI Z ENAKOVREDNIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM

Prilagojeni izobraževalni programi zagotavljajo pridobitev enakovrednega izobrazbenega standarda kot izobraževalni programi osnovnošolskega oziroma poklicnega in strokovnega izobraževanja in so namenjeni slepim in slabovidnim, gluhim in naglušnim otrokom, otrokom z govorno jezikovnimi motnjami in gibalno oviranim otrokom. Programi se izvajajo v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami.

V skladu z Zakonom o osnovni šoli se lahko s prilagojenimi izobraževalnimi programi določi tudi drugačno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela.

V skladu z Zakonom o usmerjanju se lahko s prilagojenimi programi osnovnošolskega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, prilagodi predmetnik, organizacija, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje in časovna razporeditev pouka.

S prilagojenimi izobraževalnimi programi za področja poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki omogočajo otrokom s posebnimi potrebami pridobiti enakovreden izobrazbeni standard, se lahko prilagodi predmetnik, organizacija, trajanje, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanja in časovna razporeditev pouka.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA: PRILAGOJENI IZOBRAŽEVALNI PROGRAMI Z NIŽJIM IZOBRAZBENIM STANDARDOM

Za otroke s posebnimi potrebami, ki glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje ne morejo doseči izobrazbenega standarda po izobraževalnem programu osnovnošolskega izobraževanja, se sprejme prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom. V skladu z Zakonom o osnovni šoli se lahko s prilagojenimi izobraževalnimi programi in s posebnim programom vzgoje in izobraževanja za učence s posebnimi potrebami določi drugačno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela. Tako se za učence, ki se izobražujejo v skladu s prilagojenim programom z nižjim izobrazbenim standardom ne izvaja nivojski pouk, v prvem in drugem izobraževalnem obdobju se učenčevo znanje ocenjuje opisno in šele v tretjem obdobju številčno, nacionalno preverjanje znanja je ob koncu tretjega obdobja prostovoljno, ponavljanje razreda v drugem obdobju je ob določenih pogojih tudi možno. Program se izvaja v osnovnih šolah s prilagojenim programom in v podružnicah in oddelkih pri rednih osnovnih šolah.

Učenci, ki so vključeni v prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom in so izpolnili osnovnošolsko obveznost ter šolanja ne nadaljujejo v program srednješolskega izobraževanja, so upravičeni do nadaljevanja izobraževanja v osnovni šoli največ tri leta in

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA: POSEBNI PROGRAM VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

V skladu z ZOsn se s posebnim programom vzgoje in izobraževanja za učence s posebnimi potrebami lahko določi posebno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela. Za učence s posebnimi potrebami, ki so vključeni v posebni program vzgoje in izobraževanja se izobraževanje v skladu z ZOsn izvaja do 21. leta, program je sestavljen iz petih izobraževalnih nivojev. Glede na vrsto in stopnjo primanjkljaja, ovire oziroma motnje se ne izvajata nivojski pouk in nacionalno preverjanje znanja, znanje učencev se ocenjuje z opisnimi ocenami, učenci obvezno napredujejo iz nivoja v nivo posebnega programa, ne ponavljajo, ob koncu izobraževanja se izda potrdilo o zaključenem izobraževanju po posebnem programu. Posebni programi vzgoje in izobraževanja se izvajajo v osnovnih šolah s prilagojenim programom ter v podružnicah in oddelkih pri rednih osnovnih šolah.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA: VZGOJNI PROGRAMI

Vzgojni program se izvaja v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok s posebnimi potrebami in v domovih za učence pri osnovnih šolah s prilagojenim programom.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO INDIVIDUALIZIRANEGA PROGRAMA VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Skupaj z multidisciplinarnim timom se pripravi individualni načrt, ki vsebuje opredelitev primerne zdravstvene, socialne in pedagoške pomoči. Individualni načrt vsebuje otrokov trenutni telesni razvoj, razvoj razumevanja in socialni ter čustveni razvoj, datum začetka izvajanja storitev ter trajanje storitev, zagotovitev pomoči v ustanovi.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: SPREMLJEVALEC ZA ZAGOTAVLJANJE FIZIČNE POMOČI GIBALNO OVIRANIM

Komisija za usmerjanje lahko predlaga dodelitev spremljevalca gibalno oviranemu otroku za zagotavljanje fizične pomoči, če je otrok usmerjen v: program predšolske vzgoje s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo; izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo in v prilagojeni program, ki ne zagotavlja pridobitve enakovrednega izobrazbenega standarda.

Spremljevalec se lahko dodeli tudi slepim otrokom, vključenim v program za predšolske otroke s prilagojenim programom, vendar le v času izvajanja obveznega in razširjenega programa v prvem obdobju osnovne šole, izjemoma kasneje, če komisija utemelji, da je to potrebno.

Začasni spremljevalec se lahko dodeli tudi slabovidnemu otroku, otroku z okvaro vidne funkcije, dolgotrajno bolnemu otroku, otroku z avtistično motnjo ter otroku s čustvenimi in vedenskimi motnjami za lažje vključevanje.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: VKLJUČITEV V ZAVOD OZ. ODDAJA V REJNIŠTVO

Otroke s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza, se v teh primerih lahko namesti v zavod ali rejniško družino. Če učencu ni mogoče zagotoviti prevoza, ima pravico do brezplačne oskrbe v kraju izobraževanja in pravico do brezplačnega prevoza ob **pouka** prostih dnevih.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in jim zaradi oddaljenosti prebivališča od kraja vzgoje in izobraževanja ni mogoče zagotoviti prevoza.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PODALJŠANEGA BIVANJA

Za učence s posebnimi potrebami lahko šola organizira podaljšano bivanje tudi od sedmega do devetega razreda, če je tako določeno z odločbo o usmeritvi.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PRILAGOJENIH VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNIH OBDOBIJ

Osnovnošolsko izobraževanje se deli na tri vzgojno-izobraževalna obdobja (prvo obdobje - 1. do 3. razred; drugo obdobje: od 4. do 6. razred; tretje obdobje: 7. do 9. razred). S prilagojenimi izobraževalnimi programi in s posebnim programom vzgoje in izobraževanja se za učence s posebnimi potrebami vzgojno-izobraževalna obdobja lahko določijo tudi drugače.

UPRAVIČENCI: Učenci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PODALJŠANEGA BIVANJA

Za učence s posebnimi potrebami lahko šola organizira podaljšano bivanje tudi od sedmega do devetega razreda, če je tako določeno z odločbo o usmeritvi.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PRILAGOJENEGA NAČINA PREVERJANJA IN OCENJEVANJA ZNANJA V PRILAGOJENIH PROGRAMIH

Za učence s posebnimi potrebami se lahko določi drugačen način preverjanja in ocenjevanja. Učencem, ki so usmerjeni v prilagojene programe z enakovrednim standardom znanja se prilagodi način preverjanja in ocenjevanja znanja, učencem, ki so usmerjeni v prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom in v

posebni program vzgoje in izobraževanja pa tudi način preverjanja in ocenjevanja znanja ob koncu obdobja napredovanje in pogoji za dokončanje izobraževanja.

Nacionalno preverjanje znanja se za učence, ki so usmerjeni v prilagojeni program z enakovrednim standardom izvaja v skladu s 64. členom Zosn, za učence, ki so usmerjeni v prilagojen program z nižjim izobrazbenim standardom pa v skladu s 67. členom istega zakona.

Učencem, ki obiskujejo prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom, ni potrebno opravljati nacionalnega preverjanja znanja, ker je prostovoljno.

UPRAVIČENCI: Učenci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: NAPREDOVANJE IZ RAZREDA V RAZRED IN POPRAVNI IZPITI IN USPEŠNO DOKONČANJE DEVETEGA RAZREDA

Napredovanje iz razreda v razred in popravni izpiti se za učence, ki so vključeni v prilagojene izobraževalne programe z enakovrednim standardom izvajajo v skladu z določili 69., 70., 72. člena Zosn, za učence, ki so usmerjeni v prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom pa velja določilo petega odstavka 69. člena, ki določa, da lahko v drugem vzgojno-izobraževalnem obdobju učenec ponavlja razred, če ni dosegel pričakovanih rezultatov, ki so potrebni za napredovanje v naslednji razred, čeprav mu je šola omogočila vključitev v dopolnilni pouk.

UPRAVIČENCI: Učenci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: BREZPLAČNI PREVOZ ZA PREDŠOLSKE OTROKE S POSEBNIMI POTREBAMI IN NJIHOVEGA OBVEZNEGA SPREMLJEVALCA

V primeru, ko otroci s posebnimi potrebami, ki jim ni mogoče zagotoviti vzgoje in izobraževanja v kraju njihovega prebivališča in so usmerjeni v prilagojen program za predšolske otroke, lahko komisija na željo staršev predlaga, da se z odločbo o usmeritvi določi, da se namesto oskrbe v zavodu oziroma v rejniški družini otroku zagotavlja pravica do brezplačnega prevoza iz kraja prebivališča do kraja, kjer deluje zavod in nazaj.

UPRAVIČENCI: Otroci s posebnimi potrebami.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO BREZPLAČNEGA PREVOZA DO ŠOLE

Otroci s posebnimi potrebami iz prvega odstavka 12. člena Zosn imajo pravico do brezplačnega prevoza ne glede na oddaljenost njihovega prebivališča od osnovne šole, če je tako določeno v odločbi o usmeritvi. O načinu prevoza se osnovna šola dogovori s starši in lokalno skupnostjo.

UPRAVIČENCI: Učenci s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 18. člen ZOUPP, Pravilnik o osnovnošolskem izobraževanju učencev s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO IZOBRAŽEVANJA NA DOMU IN V ZASEBNEM ZAVODU

Na predlog staršev lahko komisija usmeri otroka s posebnimi potrebami v program osnovnošolskega izobraževanja, ki se organizira na domu, če za to obstajajo utemeljeni razlogi in so na domu zagotovljeni ustrezni pogoji.

V primeru iz prejšnjega odstavka se otroku iz sredstev državnega proračuna zagotovijo sredstva, v višini, ki jih država oziroma lokalna skupnost zagotavlja za plače in materialne stroške na otroka v javni šoli.

Podrobnejše pogoje za izvajanje in kriterije za financiranje programov iz prvega odstavka tega člena določi minister, pristojen za šolstvo.

Pravico do izobraževanja na domu imajo v skladu s pravilnikom učenci, ki jih komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami usmeri v:

- izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo,
- prilagojen izobraževalni program z enakovrednim izobrazbenim standardom,
- prilagojen izobraževalni program z nižjim izobrazbenim standardom in
- posebni program vzgoje in izobraževanja,

ki se izvajajo na domu, če za to obstajajo utemeljeni razlogi in so za to na domu zagotovljeni ustrezni pogoji.

Otroci se usmerjajo v izobraževanje na domu, če zaradi primanjkljajev, ovir oziroma motenj ne morejo prisostvovati pouku, in ko lahko na domu, zaradi individualiziranega pristopa, lažje dosežejo cilje oziroma standarde znanja, določene z učnimi načrti.

O izobraževanju na domu šola oziroma zavod, v katerega je učenec z odločbo vključen, vodi in izdaja dokumentacijo, ki jo določa Pravilnik o dokumentaciji v osnovni šoli.

Starši imajo pravico kadarkoli med letom predlagati vključitev učenca, ki se izobražuje na domu, v šolo oziroma zavod, naveden v odločbi o usmeritvi.

UPRAVIČENCI: Učenci s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 20. člen Zgim

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PONAVALJANJA LETNIKA IN PODALJŠANJA STATUSA DIJAKA

Dijak z motnjami v razvoju ima pravico večkrat obiskovati isti letnik. Tem dijaku se lahko podaljša status dijaka za največ dve leti.

UPRAVIČENCI: Dijaki s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 2., 3., 8-14. člen Pravilnika o načinu izvajanja mature za kandidate s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: OPRAVLJANJE MATURE ZA KANDIDATE S POSEBNIMI POTREBAMI – PRILAGODITVE

Kandidati s posebnimi potrebami so tisti kandidati, ki so bili na podlagi ZUOPP z odločbo usmerjeni v izobraževalne programe s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo oziroma v prilagojene izobraževalne programe z enakovrednim izobrazbenim standardom. Za kandidate so glede na vrsto in stopnjo njihovih primanjkljajev, ovir oziroma motenj ter morebitno kombinacijo primanjkljajev, ovir oziroma motenj možne naslednje prilagoditve: podaljšanje časa opravljanja ustnega oziroma pisnega izpita; zagotovitev posebnega prostora za opravljanje izpita; prilagoditev v prostoru oziroma prostora in prilagoditev opreme; opravljanje izpita s pomočjo računalnika in uporaba posebnih pripomočkov; opravljanje izpita s pomočjo pomočnika; prilagoditev oblike izpitnega gradiva; prilagoditev načina opravljanja praktičnega dela mature; prilagoditev načina ocenjevanja; opravljanje izpita s pomočnikom; prekinitvev opravljanja pisnega in ustnega izpita.

UPRAVIČENCI: Dijaki s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 69., 73.b. člen ZVis, Statut Univerze v Ljubljani, Statut Univerze v Mariboru, Statut Univerze na Primorske, 12. člen Pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov

VSEBINA PRAVICE: PODALJŠANJE STATUSA ŠTUDENTA

Študentom, ki imajo status študenta s posebnimi potrebami se lahko v nekaterih primerih (izjemoma) podaljša status študenta. Študenti s posebnimi potrebami so upravičeni do prilagoditev v smeri daljšega časovnega obdobja za dokončanje študija.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO IZREDNIH IZPITNIH ROKIH IN NAPREDOVANJU V VIŠJI LETNIK

Po dogovoru lahko študent, ki ima status študenta s posebnimi potrebami, opravlja izpit v izrednem roku in se izjemoma tudi vpiše v višji letnik, čeprav ni opravil vseh zahtevanih obveznosti.

Študent s posebnimi potrebami ima pravico do prilagoditve izvajanja študijskih programov in dodatne strokovne pomoči skozi študij, hkrati pa ima na voljo daljše časovno obdobje za možnost napredovanja, kot je predvideno s študijskih programom.

UPRAVIČENCI: Študenti s posebnimi potrebami

VSEBINA PRAVICE: SUBVENCIJE ZA BIVANJE V ŠTUDENTSKEM DOMU ZA SPREMLJEVALCA

Republika Slovenija subvencionira bivanje študentov v javnih in zasebnih zavodih, pri drugih pravnih osebah, registriranih za dejavnost študentskih domov, prek njih pa tudi pri zasebnikih, lastnikih sob. Pri subvencioniranju bivanja študentov, državljanov Republike Slovenije, se upošteva učna oziroma študijska uspešnost, materialni položaj, oddaljenost stalnega prebivališča od kraja študija ter socialne in zdravstvene razmere študenta.

Subvencija se dodeljuje tudi za spremljevalca študenta invalida, če je do njega upravičen v skladu s posebnimi predpisi. Spremljevalec študenta invalida mora izpolnjevati pogoje iz 1., 2. in 3. točke prvega odstavka tega člena.

UPRAVIČENCI: Študenti s posebnimi potrebami

PРАВNA PODLAGA: 8. člen ZŠŠP, ZUTPG

VSEBINA PRAVIC: ŠTUDENSKA PREHRANA – PRAVICA DO DODATNIH 10 SUBVENCIJ

Študentje s posebnimi potrebami so upravičeni do 10 dodatnih subvencij mesečno.

UPRAVIČENCI: Študentje s posebnimi potrebami zaradi težke oziroma težje funkcionalne prizadetosti

---

PРАВNA PODLAGA: 20., 26. člen Zštip-1; Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji

VSEBINA PRAVICE: DODATEK K DRŽAVNI ŠTIPENDIJI ZA ŠTIPENDISTE S POSEBNIMI POTREBAMI

K državni štipendiji se, ob izpolnjevanju pogojev iz tega zakona, dodelijo naslednji dodatki:

- dodatek glede na dohodek v družini štipendista,
- dodatek za vrsto in področje izobraževanja,
- dodatek za učni oziroma študijski uspeh,
- dodatek za izobraževanje zunaj stalnega prebivališča,
- dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami.

Dodatek za štipendiste lahko uveljavljajo štipendisti s posebnimi potrebami, ki:

- jim je priznana invalidnost/telesna okvara na podlagi odločbe ZPIZ ali Zavoda za zaposlovanje v skladu s predpisi
- ali za katerega je bila enemu od staršev priznana pravica dodatka za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo po predpisih
- ali je usmerjen v prilagojen program vzgoje in izobraževanja v skladu z zakonom, ki ureja usmerjanje otrok s posebnimi potrebami.

UPRAVIČENCI: Prejemniki (dijaki in študenti) državne štipendije.

VSEBINA PRAVICE: DODATEK K ZOISOVI ŠTIPENDIJI ZA ŠTIPENDISTE S POSEBNIMI POTREBAMI

K Zoisovi štipendiji se dodelita dodatek za bivanje in dodatek za štipendiste s posebnimi potrebami.

UPRAVIČENCI: Prejemniki (dijaki in študenti) Zoisove štipendije.

3.2. Delo in zaposlovanje

Na področju dela in zaposlovanja so pravice invalidov opredeljene v naslednjih zakonskih in podzakonskih aktih: Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2 in 98/14), Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19), Zakon o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12 – ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC-1, 47/15 – ZZSDT in 55/17), Pravilnik o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide (Uradni list RS, št. 117/05 in 40/08), Pravilnik o izvajanju ukrepov aktivne politike zaposlovanja (Uradni list RS, št. 20/12, 28/14, 60/15 in 82/18).

PРАВNA PODLAGA: 13., 15., 17. člen ZZRZI.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO ZAPOSLOITVENE REHABILITACIJE

Vrste storitev zaposlitvene rehabilitacije so zlasti:

- svetovanje, spodbujanje in motiviranje invalidov k aktivni vlogi,
- priprava mnenja o ravni delovnih sposobnosti, znanj, delovnih navad in poklicnih interesov, pomoči pri sprejemanju lastne invalidnosti in seznanjanje o možnostih vključevanja v usposabljanje in delo,
- pomoči pri izboru ustreznih poklicnih ciljev,
- razvijanja socialnih spretnosti in veščin,
- pomoč pri iskanju ustreznega dela oziroma zaposlitve,
- analiza konkretnega delovnega mesta in delovnega okolja invalida,
- izdelava načrta prilagoditve delovnega mesta in delovnega okolja invalida,
- izdelava načrta potrebne opreme in sredstev za delo,
- usposabljanje na konkretnem delovnem mestu oziroma v izbranem poklicu,
- spremljanje in strokovna pomoč pri usposabljanju in izobraževanju, – spremljanje invalida na delovnem mestu po zaposlitvi,
- sprotno ocenjevanje uspešnosti rehabilitacijskega procesa,
- ocenjevanje doseganja delovnih rezultatov zaposlenih invalidov in
- opravljanje drugih storitev zaposlitvene rehabilitacije.

Posamezne storitve zaposlitvene rehabilitacije se lahko izvajajo v postopkih za uveljavljanje pravic po drugih predpisih oz. kot podporne storitve pri izvajanju poklicne rehabilitacije po drugih predpisih.

UPRAVIČENCI: Invalidi, če nimajo pravice do enakih storitev po drugih predpisih. Posamezne storitve zaposlitvene rehabilitacije lahko za invalida uveljavlja tudi delodajalec.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO DENARNIH PREJEMKOV IZ NASLOVA ZAPOSLOITVENE REHABILITACIJE

Invalid, ki mu je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije, ima pravico do denarnih prejemkov glede na vrsto, obseg in čas trajanja storitev, in sicer:

- plačila stroškov javnega prevoza za invalida in njegovega spremljevalca, v primeru, da ga potrebuje, če je invalidu priznana pravica do storitev iz prve, druge, tretje, četrte, pete, šeste in desete alinee 15. člena tega zakona (glej str. 26),
- plačila stroškov bivanja v višini največ 20% minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo več dni zaporedoma in če je otežen vsakodnevni prihod invalida k izvajalcu zaposlitvene rehabilitacije,
- denarnega prejemka za čas trajanja zaposlitvene rehabilitacije v višini 40% minimalne plače mesečno, če se storitve zaposlitvene rehabilitacije izvajajo v obsegu najmanj 100 ur in če invalid ni prejemnik denarnega nadomestila ali denarne pomoči po predpisih iz naslova pravic brezposelnih oseb ali denarnega nadomestila po predpisih iz naslova invalidskega zavarovanja.

UPRAVIČENCI: Invalidi, ki jim je priznana pravica do zaposlitvene rehabilitacije.

PРАВNA PODLAGA: 67., 70., 72., 73., 74., 75., 76. člen ZZRZI.

VSEBINA PRAVICE: FINANČNE VZPODBUDE ZA VKLJUČITEV INVALIDOV V ZAPOSLOSTEV

Za enakopravnejše vključevanje invalidov v zaposlitev se lahko priznajo naslednje finančne vzpodbude:

- subvencije plač invalidom (v zaščitni zaposlitvi, v podporni zaposlitvi in v invalidskem podjetju),
- plačilo stroškov prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo invalidov (Na podlagi izdelanega individualnega načrta prilagoditve delovnega mesta iz katerega je razvidno, da se invalid zaradi invalidnosti lahko zaposli le na zanj prilagojenem delovnem mestu ali da za opravljanje delovnih nalog potrebuje prilagojena sredstva za delo, lahko delodajalec za plačilo primerne prilagoditve zaprosi Sklad RS za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov.)
- plačilo stroškov storitev v podpornem zaposlovanju (Na podlagi izdelanega individualiziranega načrta podpore invalidu in delodajalcu ima delodajalec pravico do plačila stroškov podpornih storitev iz 51. člena ZZRZI v obsegu do 30 ur mesečno, če invalid nima več pravice do zaposlitvene rehabilitacije po tem zakonu, če ima z njim sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas oziroma za določen čas najmanj 24 mesecev in če gre za zaposlenega invalida nad predpisano kvoto po tem zakonu),
- oprostitev plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov (Zaposlitveni centri so oproščeni plačila prispevkov za vse zaposlene delavce, invalidska podjetja so oproščena plačila prispevkov za zaposlene invalide, invalidska podjetja, ki imajo zaposlenih več kakor tretjino invalidov, ki niso delovni invalidi II. ali III. kategorije oziroma imajo zaposlenih več kakor tretjino delovnih invalidov s prišteto dobo za pridobitev in odmero pravic na podlagi osebnih okoliščin, so oproščena plačila prispevkov za vse zaposlene delavce in invalidska podjetja, ki imajo zaposlenih vsaj 50 % invalidov, so oproščena plačila prispevkov za vse zaposlene delavce.)
- nagrade za preseganje kvote (Vlada RS v uredbi iz tretjega odstavka 62. člena ZZRZI določi višino in čas prejemanja nagrade delodajalcu, ki zaposluje več invalidov, kot je določeno s kvoto in delodajalcu, ki zaposluje manj kot 20 delavcev in ima zaposlene invalide, pod pogojem, da njihova invalidnost ni nastala kot posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri tem delodajalcu),

- letne nagrade delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov (MDDSZ vsako leto razpiše javni natečaj za podelitev letnih nagrad delodajalcem za dobro prakso na področju zaposlovanja invalidov).

UPRAVIČENCI: Invalidi (pri subvenciji plač, pri plačilu stroškov storitev v podpornem zaposlovanju, pri oprostitvi plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlenih invalidov) in delodajalci (pri plačilu stroškov storitev v podpornem zaposlovanju, pri plačilu stroškov prilagoditve delovnih mest in sredstev za delo invalidov in pri nagradah za preseganje kvote in letnih nagradah).

PРАВNA PODLAGA: 35. člen ZZRZI

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VKLJUČITVE V PROGRAME SOCIALNE VKLJUČENOSTI

Programi socialne vključenosti so socialni programi, namenjeni podpori in ohranjanju invalidovih delovnih sposobnosti. Programe socialne vključenosti izvajajo izvajalci, izbrani na javnem razpisu, ki ga objavi ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, in v katerem določi pogoje za izvajanje programov. Z izbranimi izvajalci ministrstvo, pristojno za invalidsko varstvo, sklene večletno pogodbo o izvajanju programov socialne vključenosti, sofinanciranje pa se dogovori z letno pogodbo.

UPRAVIČENCI: V programe se vključujejo invalidi, ki zaradi invalidnosti niso zaposljivi, kar Zavod po zaključeni zaposlitveni rehabilitaciji ugotovi z odločbo o zaposljivosti, invalidi I. kategorije z odločbo Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije brez pravice do invalidske pokojnine po zakonu, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, in osebe z motnjo v telesnem in duševnem razvoju, ki nimajo možnosti vključitve v ustrezne socialno varstvene storitve.

PРАВNA PODLAGA: 41., 42., 46., 48., 49., 50., in 51. člen ZZRZI.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICE INVALIDA V ZAŠČITNI ZAPOSLOTIVI

Zaščitna zaposlitev je zaposlitev invalida na delovnem mestu in v delovnem okolju, prilagojenem delovnim sposobnostim in potrebam invalida, ki ni zaposljiv na običajnem delovnem mestu. Zaščitena delovna mesta zagotavljajo predvsem zaposlitveni centri, lahko pa tudi invalidska podjetja, ki določijo zaščitena delovna mesta. Tudi opravljanje dela invalida na domu je lahko opredeljeno kot zaščiteno delovno mesto.

Invalid sklene z delodajalcem pogodbo o zaposlitvi na zaščitenem delovnem mestu, v kateri se poleg obveznih sestavin v skladu s predpisi o delovnih razmerjih, opredelijo tudi način in obseg izvajanja strokovne pomoči in spremljanja invalida na delovnem mestu. Invalid v zaščiteni zaposlitvi ima pravico do subvencije plače in podpornih storitev v skladu s tem zakonom.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICE INVALIDA V PODPORNIM ZAPOSLOTIVIM

Podporna zaposlitev je zaposlitev invalida na delovnem mestu v običajnem delovnem okolju s strokovno in tehnično podporo invalidu, delodajalcu in delovnemu okolju.

Invalidu se zagotavlja strokovna podpora z informiranjem, svetovanjem in usposabljanjem, osebno asistenco, spremljanjem pri delu, razvojem osebnih metod dela in ocenjevanjem njegove delovne

uspešnosti ter tehnična podpora s prilagoditvijo delovnega mesta in sredstev za delo. Delodajalcu in delovnemu okolju invalida se zagotavlja strokovna podpora z informiranjem in svetovanjem. V pogodbi se opredeli tudi način in obseg strokovne in tehnične podpore invalidu, delodajalcu in delovnemu okolju. Invalid ima lahko pravico do subvencije plače, če dosega nižje delovne rezultate, ugotovljene na podlagi ocene doseganja delovnih rezultatov.

UPRAVIČENCI: Za zaposlitev invalida, za katerega je Zavod ugotovil, da je zaradi svoje invalidnosti zaposljiv le v podporni zaposlitvi, morajo biti izpolnjeni naslednji pogoji:

- usposobljenost invalida za opravljanje del na konkretnem delovnem mestu,
- motiviranost in druge osebne lastnosti invalida, ki zagotavljajo uspešno delo,
- izdelan individualiziran načrt podpore invalidu in delodajalcu,
- pripravljenost delodajalca za sodelovanje in prilagoditev delovnega okolja ter delovnega mesta v skladu z načrtom.

PRAVNA PODLAGA: 68. do 71. člen ZZRZl; 3., 4., 5. in 15. člen Pravilnika o merilih in postopku za določitev višine subvencije plače za invalide.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO SUBVENCIJE PLAČE

Invalidi v zaščitni ali podporni zaposlitvi ter v invalidskem podjetju so upravičeni do subvencije plače.

UPRAVIČENCI: Invalidi, za katere ZRSZ po pravilniku o statusu oceni, da so zaposljivi le v zaščitni zaposlitvi. Invalidi, za katere ZRSZ po pravilniku o statusu oceni, da so zaposljivi samo v podporni zaposlitvi, so upravičeni do subvencije plače samo v primeru, ko je ugotovljeno, da kljub prilagoditvi delovnega mesta in nudenju ustreznih podpornih storitev ne morejo dosegati pričakovanih delovnih rezultatov njihovega delovnega mesta. Invalidi, zaposleni v invalidskem podjetju, so upravičeni do subvencije plače samo v primeru, ko je ugotovljeno, da zaradi invalidnosti ne dosegajo pričakovanih delovnih rezultatov njihovega delovnega mesta. Višina subvencije plače znaša:

- 10% minimalne plače mesečno v primeru, če je invalid v invalidskem podjetju ali v podporni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 90% do vključno 95% delovnih rezultatov,
- 20% minimalne plače mesečno v primeru, če je invalid v invalidskem podjetju ali v podporni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 80% do vključno 90% delovnih rezultatov,
- 30% minimalne plače mesečno v primeru, če je invalid v invalidskem podjetju ali v podporni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 70% do vključno 80% delovnih rezultatov,
- 40% minimalne plače mesečno v primeru, če je invalid v zaščitni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 60% do vključno 70% delovnih rezultatov,
- 50% minimalne plače mesečno v primeru, da je invalid v zaščitni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 50% do vključno 60% delovnih rezultatov,
- 70% minimalne plače mesečno v primeru, da je invalid v zaščitni zaposlitvi ocenjen, da dosega nad 30% do vključno 50% delovnih rezultatov.

PРАВNA PODLAGA: 73. člen ZZRZI.

VSEBINA PRAVICE: PLAČILO STROŠKOV STORITEV V PODPORNEM ZAPOSLOVANJU

Na podlagi izdelanega individualiziranega načrta podpore invalidu in delodajalcu ima delodajalec pravico do plačila stroškov podpornih storitev iz 51. člena tega zakona v obsegu do 30 ur mesečno.

UPRAVIČENCI: Invalid, ki nima več pravice do zaposlitvene rehabilitacije po ZZRZI, če ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas oziroma za določen čas najmanj 24 mesecev in če gre za zaposlenega invalida nad predpisano kvoto po ZZRZI.

PРАВNA PODLAGA: 126. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO SORAZMERNEGA DELA NADOMESTIL

Invalid, ki prejema nadomestilo iz naslova invalidnosti oziroma brezposelnosti in se zaposli za krajši delovni čas od polnega, zadrži pravico do prejemanja sorazmernega dela tega nadomestila. Višino in čas prejemanja sorazmernega dela nadomestil določi izplačevalec nadomestil po predpisih, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter zavarovanje za primer brezposelnosti.

Uživalec denarnega nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki se zaposli za krajši delovni čas od delovnega časa, ki ustreza njegovi preostali delovni zmožnosti, ne glede nato, da je vključen v obvezno zavarovanje, obdrži nadomestilo tudi po zaposlitvi, in sicer v sorazmernem delu. Sorazmerni del se izračuna tako, da se pripadajoče nadomestilo v času, ko je uživalec zaposlen s krajšim delovnim časom od polnega, zmanjša za:

- 12,5%, ko uživalec dela 1 uro na dan;
- 25%, ko uživalec dela 2 uri na dan;
- 37,5%, ko uživalec dela 3 ure na dan;
- 50%, ko uživalec dela 4 ure na dan;
- 62,5%, ko uživalec dela 5 ur na dan;
- 75%, ko uživalec dela 6 ur na dan;
- 87,5%, ko uživalec dela 7 ur na dan.

UPRAVIČENCI: Invalid, ki prejema nadomestilo iz naslova invalidnosti oziroma brezposelnosti in se zaposli za krajši delovni čas od polnega.

PРАВNA PODLAGA: 9. člen ZUTD

VSEBINA PRAVICE: PRIJAVA NA ZRSZ KOT ISKALEC ZAPOSLOTITVE

Za delazmožno se šteje brezposelna oseba od dopolnjenih 15 do 65 let starosti, pri kateri ni prišlo do popolne nezmožnosti za delo po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (osebe, ki prodobijo I. kategorijo invalidnosti z odločbo ZPIZ) ali nezaposljivosti po predpisih o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (odločba ZRSZ o nezaposljivosti)

UPRAVIČENCI: Osebe, ki jim je bila v skladu z ZDVDTP ugotovljena nezmožnost usposobitve za samostojno življenje.

3.3. Zdravstveno varstvo

Pravica do zdravstvenih storitev brez diskriminacije zaradi invalidnosti je opredeljena v ZIMI, ki invalidom z dodatnimi zdravstvenimi težavami zagotavlja tudi ustrezno specialistično obravnavo. Posamezne zdravstvene storitve in pripomočki, do katerih so upravičeni (tudi)⁵ invalidi, pa podrobneje določata: Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 114/06 – ZUTPG, 91/07, 76/08, 62/10 – ZUPJS, 87/11, 40/12 – ZUJF, 21/13 – ZUTD-A, 91/13, 99/13 – ZUPJS-C, 99/13 – ZSVarPre-C, 111/13 – ZMEPIZ-1, 95/14 – ZUJF-C, 47/15 – ZZSDT, 61/17 – ZUPŠ, 64/17 – ZZDej-K in 36/19) in Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja (Uradni list RS, št. 79/94, 73/95, 39/96, 70/96, 47/97, 3/98, 3/98, 51/98 – odl. US, 73/98 – odl. US, 90/98, 6/99 – popr., 109/99 – odl. US, 61/00, 64/00 – popr., 91/00 – popr., 59/02, 18/03, 30/03, 35/03 – popr., 78/03, 84/04, 44/05, 86/06, 90/06 – popr., 64/07, 33/08, 7/09, 88/09, 30/11, 49/12, 106/12, 99/13 – ZSVarPre-C, 25/14 – odl. US, 25/14, 85/14, 10/17 – ZČmIS in 64/18).

PРАВNA PODLAGA: 23. člen ZZZV

VSEBINA PRAVICE: PLAČILO ZDRAVSTVENIH STORITEV V CELOTI

Poleg kritja zdravstvenih storitev v celoti, ki izhajajo iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, so invalidi upravičeni še do polnega kritja stroškov naslednjih storitev:

- Zdravljenje in rehabilitacija otrok, učencev in študentov, ki se redno šolajo, ter otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.
- Zdravljenje in rehabilitacija malignih bolezni, mišičnih in živčno-mišičnih bolezni, paraplegije, tetraplegije, cerebralne paralize, epilepsije, hemofilije, duševnih bolezni, razvitih oblik sladkorne bolezni, multiple skleroze in psoriaze.
- Zdravila na recept v skladu z razvrstitvijo zdravil, medicinski pripomočki.
- Zdravila in živila iz pozitivne in vmesne liste za otroke, učence, dijake, vajence in študente ter otroke z motnjami v duševnem in telesnem razvoju.
- Celovita obravnavna z zdravljenjem in rehabilitacijo slepote in slabovidnosti v skladu z veljavno klasifikacijo Svetovne zdravstvene organizacije, popolne ali zelo težke okvare sluha po Mednarodni klasifikaciji okvar, invalidnosti in oviranosti Svetovne zdravstvene organizacije (1980), cistične fibroze in avtizma in oseb po nezgodni poškodbi glave in okvari možganov.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe z motnjami v duševnem razvoju, gibalno in senzorno ovirani.

---

⁵ Invalidom pravice na področju zdravstvenega varstva in zdravstvenega zavarovanja ne pripadajo le na podlagi statusa invalida, temveč so na tej podlagi upravičeni do določenih posebnih ali dodatnih pravic.

PРАВNA PODLAGA: 25. člen ZZZV in 101. do 104. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: NUJNO ZDRAVLJENJE BREZ DOPLAČILA

Nujno zdravljenje obsega neodložljive zdravstvene storitve oživljanja, ohranitve življenja in preprečitve poslabšanja zdravstvenega stanja obolelega ali poškodovanega. Storitve se zagotavljajo do stabilizacije življenjskih funkcij oziroma do začetka zdravljenja na ustreznem mestu. Nujni reševalni prevozi so vključeni v storitve nujne medicinske pomoči. Nujnost zdravljenja presoja osebni zdravnik oziroma pristojna zdravniška komisija v skladu s splošnim aktom Zavoda. Storitve so v celoti krite iz obveznega zavarovanja le, če gre pri njih za nujnost, oseba pa nima sklenjenega prostovoljnega zavarovanja.

Zavarovana oseba iz 101. in 102. člena pravil ima pravico do nujnih storitev specialistično-ambulantne in bolnišnične dejavnosti, če jih ni mogoče zagotoviti v osnovni dejavnosti. To pravico uveljavlja po postopku, ki je določen s pravili (104. Člen Pravil).

UPRAVIČENCI: Invalidi in druge osebe, ki jim je priznana pomoč druge osebe za opravljanje večine ali vseh življenjskih funkcij po posebnih predpisih; invalidi, ki imajo najmanj 70% telesno okvaro po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in zavarovanci, ki prejemajo nadomestilo po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih odraslih oseb, če niso zavarovani iz drugega naslova.

PРАВNA PODLAGA: 30. člen ZZZV

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO ZARADI NEGE OŽJEGA DRUŽINSKEGA ČLANA

Pravica do nadomestila zaradi nege ožjega družinskega člana, s katerim zavarovanec živi v skupnem gospodinjstvu, traja v posameznem primeru največ do sedem delovnih dni, za otroke do sedem let starosti ali starejšega zmerno, težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka pa do 15 delovnih dni. Kadar to terja zdravstveno stanje ožjega družinskega člana, lahko pristojni imenovani zdravnik izjemoma podaljša trajanje pravice do nadomestila, vendar največ do 30 delovnih dni za nego otrok do sedem let starosti ali starejšega zmerno, težje ali težko duševno in telesno prizadetega otroka oziroma do 14 delovnih dni za nego drugih ožjih družinskih članov. Imenovani zdravnik lahko izjemoma podaljša trajanje pravice do nadomestila osebnega dohodka za nego otroka, in sicer v primerih, ko je taka odsotnost potrebna zaradi nenadnega poslabšanja zdravstvenega stanja otroka oziroma v drugih izjemnih primerih. Taka odsotnost ne more biti daljša od 6 mesecev. Ne glede na prejšnji odstavek lahko na predlog strokovnega kolegija Kliničnega centra Ljubljana – Pediatrične klinike, imenovani zdravnik podaljša trajanje pravice do nadomestila plače za nego otroka in sicer v primerih, ko je to potrebno zaradi težke možganske okvare, rakavih obolenj ali drugih posebno hudih poslabšanj zdravstvenega stanja. Na predlog strokovnega kolegija Kliničnega centra Ljubljana – Pediatrična klinika lahko imenovani zdravnik odobri tudi pravico do nadomestila plače enemu od staršev, ko je tak otrok v bolnišnici. To pravico lahko uveljavlja eden od staršev do dopolnjenega 18. leta otrokove starosti. Trajanje odsotnosti je odvisno od stanja bolezni in se glede na dinamiko poteka bolezni presoja individualno. Nadomestilo znaša 100% od osnove za nego družinskega člana.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe – ožji družinski člani

PРАВNA PODLAGA: 39. do 43. člen ZZVZZ ; 153. do 156. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO POTNIH STROŠKOV

Zavarovane osebe imajo pri uresničevanju pravic do zdravstvenih storitev pravico do povračila potnih stroškov.

UPRAVIČENCI: Starši otrok - zavarovane osebe, če: morajo potovati v zdravstveni zavod v drug kraj, ker v kraju zaposlitve ali stalnega prebivališča ni ustreznega zdravstvenega zavoda; jih osebni zdravnik, zdravstveni zavod ali zdravniška komisija napoti ali pokliče v kraj zunaj stalnega prebivališča ali kraja zaposlitve. Pravico do povračila potnih stroškov ima tudi spremljevalec zavarovane osebe. Za otroke do dopolnjenega 15. leta starosti in starejše težje ali težko duševno ter telesno prizadete otroke in mladostnike se šteje, da potrebujejo spremljevalca.

PРАВNA PODLAGA: 26. in 27. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: OSNOVNA PREVENTIVNA DEJAVNOST

Pravice zavarovanih oseb do storitev osnovne zdravstvene dejavnosti obsegajo:

- Zdravniške kurativne preglede in preiskave ter zdravstveno nego, z namenom, da bi odkrili, preprečili ali zdravili bolezni ter poškodbe in medicinsko rehabilitacijo zbolelih, poškodovanih in oseb z motnjami v razvoju. V odkrivanje bolezni štejejo kurativni pregledi, storitve diagnostike, ki jih določi zdravnik, presejalni testi in programirana zdravstvena vzgoja.
- Zdravljenje na domu zbolelih in poškodovanih ter oseb z motnjami v razvoju.
- Zdravstveno nego na njihovem domu, v domovih za starejše, v posebnih socialno-varstvenih zavodih in zavodih za usposabljanje.
- Sistematične in preventivne preglede, laboratorijske storitve, rentgenska slikanja in ultrazvočne preiskave, ki so v skladu s programom
- Ugotavljanje začasne zadržanosti od dela.
- Patronažna zdravstvena nega.
- Hišne obiske zdravnikov in članov tima razvojne medicine, kadar zavarovana oseba zaradi svojega zdravstvenega stanja ali drugih okoliščin ne more priti k zdravniku v ambulanto ali razvojno ambulanto.
- Zagotavljanje storitev nujnega zdravljenja in nujne medicinske pomoči.
- Prevoze z reševalnimi vozili.
- Storitve osnovne funkcionalne in korektivne fizioterapije. Zavarovane osebe s kroničnimi bolečinami v hrbtenici, z degenerativnimi revmatskimi spremembami velikih sklepov spodnjih udov, z osteoporozo oziroma pri katerih je pričakovati nastanek in slabšanje osteoporoze ter z vnetnimi revmatičnimi boleznimi, ki so bile vključene v ustrezni edukacijski program, so po presoji osebnega zdravnika v koledarskem letu upravičene do največ 10 dni fizioterapevtske obravnave,

- Individualna svetovanja in pomoč pri spreminjanju nezdravega življenjskega sloga ob drugih preventivnih, sistematičnih in kurativnih pregledih ter svetovanja, izobraževanje, usposabljanje in pomoč v skupinah, ki jih vodijo in organizirajo zdravstveni zavodi in izvajalci na primarni ravni zdravstvene dejavnosti skladno s programom in pogodbo z zavodom.

PRAVNA PODLAGA: 40. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: BIVANJE ENEGA OD STARŠEV V BOLNICI OB BOLNEM OTROKU

Pravica do bivanja v bolnišnici ob bolnem otroku - sobivanje enega od staršev v zdravstvenem zavodu z bolnim otrokom do starosti otroka vključno 5 let.

Pri otrocih s težjo okvaro oziroma poškodbo možganov ali hrbtenjače, pri katerih je potrebno usposabljanje staršev za poznejšo rehabilitacijo na domu, ima eden od staršev pravico do bivanja v bolnišnici. Dolžina usposabljanja je odvisna od programa, vendar traja lahko v posameznem primeru največ 30 dni - stroški za prehrano niso povrnjeni.

Pri otrocih s kroničnimi boleznimi ali okvarami ima eden od staršev v času usposabljanja za poznejšo rehabilitacijo otroka na domu pravico do bivanja v bolnišnici, vendar največ 14 dni v posameznem primeru (zavod stroške v višini 70% cene obračunske enote za nemedicinski del oskrbe, določene s pogodbo med zavodom in bolnišnico.)

UPRAVIČENCI: Pri otrocih s težjo okvaro oziroma poškodbo možganov ali hrbtenjače, pri katerih je potrebno usposabljanje staršev za poznejšo rehabilitacijo na domu, ima eden od staršev pravico do bivanja v bolnišnici.

PRAVNA PODLAGA: 64. do 97. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO MEDICINSKO-TEHNIČNIH PRIPOMOČKOV (IN SERVISIRANJA LE-TEH)

Zavarovani osebi so zagotovljeni medicinsko-tehnični pripomočki, potrebni za zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo. Zavod podrobneje opredeli bolezni in stanja zavarovanih oseb, pri katerih jim je zagotovljen posamezni medicinsko-tehnični pripomoček. Odločitve o tem sprejme upravni odbor zavoda. Med medicinsko-tehnične pripomočke ne štejejo pripomočki, ki se vgrajujejo v telo ali se uporabljajo v času zdravljenja v bolnišnici oziroma pri zdravstveni negi in usposabljanju v domovih za starejše, posebnih socialnovarstvenih zavodih in zavodih za usposabljanje. Zavodi v teh primerih zagotavljajo pripomočke v okviru materialnih stroškov, razen medicinsko-tehničnih pripomočkov, ki morajo biti individualno prilagojeni. Medicinsko-tehnični pripomočki so praviloma individualna pravica zavarovane osebe in postanejo njena last, razen v primerih, da gre za izposojlo ali psa vodiča. V času zdravljenja v bolnišnici, kliniki, inštitutu ali zdravilišču zagotovi izvajalec zavarovani osebi: sobno dvigalo; negovalno posteljo z vsemi dodatki; toaletni stol in voziček za prevoz bolnikov ter otroški tricikel; trapez za obračanje; pripomočki in materiali za zdravstveno nego; podloge, predloge, hlačne predloge (plenice) za enkratno uporabo ali vpojne in nepropustne hlačke za večkratno uporabo pri bolezenski inkontinenci; blazine oziroma sistem za preprečevanje preležanin; katetre, brizgalke za injekcije; sedež za kopalno kad; nastavek za toaletno školjko; varovalno posteljno ograjo; prenosni nastavljiv hrbtini naslon; posteljno mizico; terapevtski valj, žogo, gibalno desko in blazine; navadna stojka; dvigalo za kopalnico; bergle; hodulje.

Izvajalec je dolžan zagotoviti zavarovani osebi pri nujnem zdravljenju in nujni medicinski pomoči poškodb tudi druge pripomočke, ki jih potrebuje v okviru nujnega ambulantnega zdravljenja. Pravica do pripomočkov vključuje tudi stroške rednega vzdrževanja vozičkov, pripomočkov za sluh in govor, pripomočkov za vid, koncentratorjev kisika in drugih aparatov za vzdrževanje stalnega pritiska v dihalnih poteh, protez ter ortoz.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, med njimi tudi invalidi.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PROTEZ, ORTOZ (OPORNIC) IN ORTOPEDSKIH ČEVLJEV

Zavarovana oseba, ki ji manjka zgornji ud ali njegov del, ima pravico do proteze za manjkajoči oziroma prizadeti ud. V tem primeru je upravičena do funkcionalnega in delovnega nastavka, navlek za krn in nepodloženih usnjenih rokavic. Zavarovana oseba, ki ji manjka spodnji ud ali njegov del, ima pravico do proteze za manjkajoči oziroma prizadeti ud. V tem primeru je upravičena do navlek za krn in proteze za kopanje. Zavarovani osebi je zagotovljena tudi pravica do ortoze (opornice) za preprečitev ali korekcijo deformacij, kontrolo gibov in doseg stabilizacije ali razbremenitev udov in hrbtenice. Otrok ali mladostnik, ki se redno šola ali usposablja za poklic, ima pravico do električne proteze. Če zavarovana oseba zaradi okvare stopala ne more uporabljati navadnih čevljev in za korekcijo funkcije stopala ne zadostujejo posebej izdelani vložki, lahko uveljavlja pravico do posebej izdelanih čevljev. Zavarovana oseba ima pravico do posebej izdelanih čevljev, če: 1. gre za otroke do dopolnjenega 15. leta starosti, ki imajo več kot 1,5 cm krajšo nogo oziroma starejše zavarovane osebe z več kot 2,5 cm krajšo nogo; 2. imajo zaradi izpaha, preloma ali večjih kostnih izrastkov močnejše deformiran skočni sklep in stopalo, všteti močnejšo deformacijo nožnih palcev in je potrebno izdelati obutev po mavčnem odlitku; 3. imajo prirojeno ali pridobljeno močnejše dvignjeno stopalo, petno stopalo, konjsko stopalo, navznoter obrnjeno oziroma izrazito navzven obrnjeno stopalo, paralitično ali paretično stopalo; 4. imajo močno deformirane prste stopala, tako da posamezni prsti segajo čez druge prste oziroma manjkata na stopalu dva prsta ali del stopala; 5. so na stopalu izrazite trofične spremembe, diabetično stopalo IV. rizične skupine in z II. stopnjo deformiranosti; 6. imajo elefantiazo. Zavarovana oseba ima v primeru izgube posameznih delov telesa pravico do naslednjih estetskih protez: obrazne proteze, proteze za nos, proteze za uho, prsne proteze, proteze za dlan in prste in do lasulje. Medicinsko tehnični pripomočki, ki so enkratna pravica zavarovane osebe, in zato zanje trajnostna doba ni določena, so brajev pisalni stroj, brajeva vrstica, začasna prsna proteza.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, med njimi tudi invalidi.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO VOZIČKOV IN DRUGIH PRIPOMOČKOV ZA GIBANJE, STOJO IN SEDENJE

Zavarovani osebi s težjo funkcijsko prizadetostjo, ki lahko samostojno in stalno uporablja voziček je zagotovljen voziček na ročni pogon, če:

- ima amputirani obe nogi nad kolenom ali sta amputirani obe nogi pod kolenom in je aplikacija protez kontraindicirana,
- ima amputirano eno nogo in ji zaradi napredovanja bolezni na drugi nogi ni mogoče napraviti proteze in omogočiti hojo,
- ima popolnoma ohromela spodnja uda oziroma takšne motorične motnje, ki onemogočajo hojo ter mora prebiti večino časa na vozičku, - ima amputirano eno nogo in eno roko

- ima težke deformativne ali vnetne procese na velikih sklepih spodnjih udov ali težke posledice politravm na teh sklepih,
- ima na isti strani popolnoma hromo roko in nogo, hoja pa ni možna zaradi drugih bolezni ali drugih medicinskih razlogov
- ima eksartikulirano nogo v kolku,
- ne sme obremenjevati spodnjih udov, ker ima v njih zasevke novotvorb.

Voziček na elektromotorni pogon je zagotovljen osebam, ki imajo zaradi bolezni ali poškodbe močno zmanjšano mišično moč vseh štirih udov ali zelo hitro in hudo utrudljivost, da so tako nezmožni hoje in ne morejo uporabljati vozička na ročni pogon (zavarovana oseba, stara vsaj 12 let). Zavarovana oseba je upravičena do vozička za prevoz v primeru, če gre za začasno funkcijsko prizadetost, ali če ni upravičena do vozička iz prvega oziroma drugega odstavka tega člena. Pravica do vozička na ročni pogon, vozička za prevoz bolnika in vozička na elektromotorni pogon vključuje tudi pravico do dodatka za voziček, če to narekuje zdravstveno stanje zavarovane osebe. Motorično prizadeti otroci do 15. leta starosti, ki imajo pravico do vozička, so upravičeni tudi do prilagojenega otroškega tricikla. Zavarovana oseba, ki zaradi narave svoje prizadetosti ne more uporabljati navadnih sanitarno-higienskih prostorov, ima pravico do toaletnega stola. Zavarovana oseba ima pravico do posebnega prenosnega sedeža s podvozjem ali počivalnika, če zaradi narave prizadetosti ne more uporabljati medicinskih pripomočkov iz 72. in 73. člena pravil. Zavarovana oseba, ki je trajno nepokretna in v stalni domači negi, ima pravico do sobnega dvigala ali dvigala za kopalnico, če so na njenem domu za to dani pogoji.

Zavarovana oseba ima pravico do:

- trapeza za obračanje v postelji ob dvojni amputaciji, paraplegiji, hemiplegiji in podobnih stanjih pri zdravljenju in negi na domu,
- bergel ali trinožne oziroma štirinožne palice za dodatno oporo in razbremenitev spodnjih udov,
- hodulj, če gre za oslabiljeno mišičje nog, slabo usklajenost korakov zaradi prirojenih in pridobljenih sprememb velikih sklepov, ki motijo in otežujejo hojo,
- navadne stojke, če ima ohromele spodnje ude,
- bele palice za slepe,
- ultrazvočne palice, če je zavarovana oseba hkrati slepa in gluha,
- stolčka, kadar gre za motorično prizadetega otroka,
- terapevtskega valja, žoge, gibalne deske in blazine, če gre za motorično prizadetega otroka do dopolnjenega 15. leta starosti.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, med njimi tudi slepe in gluhe osebe, motorično prizadeti otroci.

VSEBINA PRAVICE: PRIPOMOČKI ZA VID

Zavarovana oseba ima pravico do: očal s korekcijskimi stekli za izboljšanje vida zaradi nepravilnega lomljenja žarkov (ametropije), zaradi starovidnosti (presbiopije) pri starosti nad 63 let; očal z mlečnimi stekli pri dvojnem videnju (diplopiji) in pri enostranski brezlečnosti v primeru večje razlike v dvojnem videnju med obema očesoma (monokularni afakiji in v primeru anizometropije); specialnega sistema leč (teleskopska očala) pri visoki stopnji slabovidnosti, pri kateri ostrine vida ni mogoče izboljšati z navadnimi stekli za korekcijo in je s takimi očali (sistemom leč) mogoče doseči uporabno ostrino vida; očal s stanjšanimi

(lentikularnimi) stekli pri ametropiji 8,0 in več dioptrij; očal z mnogožariščnimi (multifokalnimi) stekli za korekcijo brezlečnosti (afakije) pri otrocih do 15. leta starosti.

Zavarovana oseba ima pravico do temnih očal:

- brez dioptrije pri: spačenosti zunanjih delov očesa oziroma vek (entropija, ektropija večje stopnje, večje motnje roženice); pri kroničnih očesnih boleznih s fotofobijo (kronični blefarokonjunktivitis, keratitis, iritis, iridociklitis); skrofuloznem vnetju roženice in veznice (fliktenuloznem keratokonjunktivitisu), po nepretrganem najmanj enomesečnem zdravljenju ali po recidivu te bolezni; boleznih očesnega ozadja in očesnega živca, vnetju žilnice (horioiditisu), vnetju žilnice in mrežnice (horioretinitisu), vnetju mrežnice (retinitisu), vnetju živca (nevritisu), vnetju živca in mrežnice (nevoretinitisu), atrofiji očesnega živca in odstopu mrežnice ter po zapletih pri operaciji motnine očesne leče (katarakte), zvišanega tlaka v očesu (glavkoma), tujka v zrklu (intrabulbarne tujke), pri vnetju šarenice (iritisu) in krvavitvi v steklovini (hemoftalmusu), bolezni očesa zaradi motenj žlez z notranjim izločanjem (endokrini oftalmopatiji),
- v dioptrijah, ko je zavarovana oseba upravičena do očal s stekli z dioptrijo in zaradi narave bolezni potrebuje tudi temna očala,
- s stranskimi ščitniki oziroma okluzijo pri odstopu mrežnice, krvavitvi v steklovino in pri spomladanskem katarju,
- s temnimi stekli pri slepoti.

Zavarovana oseba ima pravico do trdih, poltrdih ali mehkih leč pri naslednjih stanjih in boleznih: stožčasti izboklini roženice (keratokonus); brezlečnosti enega očesa (monokularna afakija); razliki v dioptriji med očesoma, ki presega 3 dioptrije (anizometropija); ametropiji, ki presega 8 dioptrij; kombinirani brezžariščnosti, če kombinacija (vsota) ametropije in astigmatizma presega 8,0 dioptrij; iregularnem astigmatizmu; obojestranski afakiji, psevdofakiji. Zavarovane osebe z ametropijo 5 in več dioptrij, otroci do 7. leta starosti z 1 in več dioptrij ter otroci, starejši od 7 let, s 3 in več dioptrijami, imajo pravico do očal z organskimi stekli (plastika). Zavarovana oseba ima pravico do povečevalnega stekla oziroma lupe, če ni mogoče doseči izboljšanja vida z drugimi očesnimi pripomočki. Zavarovana oseba ima pravico do: prizmatičnih stekel v primeru heterotrofij; terapevtskih prizem pri osebah, zdravljenih zaradi škiljenja (strabizma) ali dvojnega vida (diplopije), polne očesne proteze, če nima zrkel; delne, luskinaste proteze, ko ni potrebna enukleacija; orbitalne proteze, ko je poleg atrofije očesnega zrkla skažen tudi zunanji del očesa ali po exenteraciji. Zavarovana oseba ima pravico do predvajalnika zvočnih zapisov, če gre za slepo in slabovidno osebo s preostankom vida 20 odstotkov ($v=0,2$) ali manj. Zavarovana oseba z izgubo vida iz 4. ali 5. kategorije poslabšanja vida po MKB-10, ki obvlada brajevo pisavo, je upravičena do brajevega pisalnega stroja ali brajeve vrstice, če je usposobljena za delo z brajevim pisalnim strojem oz. brajevo vrstico.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, med njimi slepe in slabovidne osebe.

VSEBINA PRAVICE: PRIPOMOČKI ZA SLUH IN GOVOR

Zavarovana oseba ima pravico do slušnega aparata za eno ali obe ušesi, če gre za enostransko ali obojestransko izgubo sluha, ki je z zdravljenjem ni mogoče izboljšati in če je s tonsko in govorno preiskavo sluha (avdiometrijo) in testiranjem karakteristik amplifikatorja ugotovljeno, da je s slušnim aparatom mogoče doseči zadovoljiv rehabilitacijski učinek. Do digitalnega slušnega aparata je upravičena naglušna zavarovana oseba do 20. leta starosti, če ji digitalni slušni aparat omogoči pomembno boljši razvoj govora, razumevanje in sporazumevanje od standardnega slušnega aparata. Zavarovana oseba, ki ji je vgrajen

polžev vsadek, je upravičena do zamenjave zunanjih delov polževega vsadka, to so mikrofona, govorni procesor, oddajnik in vrvice. Šoloobvezni otroci do dopolnjenega 15. leta starosti z motnjami sluha, ki se šolajo v redni šoli, imajo pravico do aparata za boljše sporazumevanje (brezžični sistem s frekvenčno modulacijo). Če zavarovana oseba zaradi bolezni ali poškodbe v grlu trajno izgubi možnost govora, ima pravico do aparata za omogočanje glasnega govora, če je s testiranjem dokazano, da je z njim možno doseči zadovoljivo sposobnost sporazumevanja.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, med njimi gluhe osebe.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PSA VODIČA

Do te pravice je oseba upravičena praviloma največ enkrat na šest let ob ustrezni strokovni oceni sposobnosti psa za opravljanje funkcije vodiča. Način ugotavljanja pogojev določi zavod v dogovoru z Zvezo društev slepih in slabovidnih Slovenije. Upravičencu zagotovi zavod šolanega psa vodiča v uporabo, ne pa tudi sredstev za vzdrževanje psa. V primeru, da slepa oseba po svoji krivdi izgubi psa, ni upravičena do drugega najmanj do izteka 6 let od pridobitve.

UPRAVIČENCI: Zavarovana oseba pri kateri gre za slepo osebo po definiciji slepote (3-5 skupina) z ustreznimi psihofizičnimi lastnostmi in primernimi bivalnimi pogoji. Invalid, ki je zaradi svoje invalidnosti težko ali najtežje gibalno oviran, a ima ustrezne psihofizične lastnosti in primerne bivalne pogoje.

PRAVNA PODLAGA: 50.- 52. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja

VSEBINA PRAVICE: SKUPINSKA OBNOVITVENA REHABILITACIJA

Zavod (ZZZS) bo skladno s svojim letnim programom zagotovil zavarovanim osebam z mišičnimi in živčno-mišičnimi boleznimi, s paraplegijo, cerebralno paralizo, z najtežjo obliko generalizirane psoriaze, multiplo sklerozo in paralizikom ob določeni funkcionalni okvari možnost udeležbe v skupinski ter njim prilagojeni rehabilitaciji, ki jo strokovno vodi ustrezna klinika ali inštitut ali drug zdravstveni zavod. Udeleženci rehabilitacije imajo zagotovljeno sofinanciranje fizioterapije in stroške bivanja, ki ga s pogodbo določita zavod in organizator skupinske rehabilitacije. V tem programu zavod določi število dni skupinske rehabilitacije in sredstva za njeno izvajanje v posameznem letu.

UPRAVIČENCI: Zavarovane osebe, invalidi (osebe z mišičnimi in živčno-mišičnimi boleznimi, s paraplegijo, cerebralno paralizo, z najtežjo obliko generalizirane psoriaze, multiplo sklerozo in paralizikom ob določeni funkcionalni okvari).

VSEBINA PRAVICE: ORGANIZIRANE SKUPINE ZA USPOSABLJANJE ZA OBVLADOVANJE BOLEZNI OTROK IN MLADOSTNIKOV

Otrokom in mladostnikom s cerebralno paralizo, drugimi težjimi in trajnimi telesnimi okvarami ali kroničnimi boleznimi (za otroke z juvenilnim revmatoidnim artitisom, sladkorno boleznijo, fenilketonurijo in celiakijo) je zagotovljena udeležba na organiziranih skupinskih usposabljanjih za obvladovanje bolezni oziroma stanja, ki jih strokovno vodijo ustrezne klinike, inštituti ali drugi zdravstveni zavodi. V tem okviru zavod sofinancira potrebne zdravstvene storitve, stroške terapevtskih delovnih skupin ter stroške bivanja. Izjemoma se takšnega usposabljanja lahko udeleži eden izmed staršev otroka oziroma mladostnika, če bo ta

po končanem usposabljanju skrbel za izvajanje rehabilitacije otroka na domu. Usposabljanje traja največ 14 dni na leto.

UPRAVIČENCI: Otroci in mladostniki s težjimi in trajnimi telesnimi okvarami ali kroničnimi boleznimi, izjemoma tudi eden izmed staršev otroka oz. mladostnika, če bo ta po končanem usposabljanju skrbel za izvajanje rehabilitacije otroka na domu. Po tem členu ne morejo uveljavljati pravice otroci in mladostniki, ki so med letom v oskrbi v ustreznih zdravstvenih, vzgojnih ali socialno-varstvenih zavodih oziroma v zavodih za usposabljanje.

VSEBINA PRAVICE: LETOVANJE V ZDRAVSTVENI KOLONIJI

Otroku, ki je bil večkrat hospitaliziran ali je pogosteje bolan, ZZZS sofinancira letovanje v organizirani in strokovno vodeni zdravstveni koloniji. Zavod določi letni program za letovanje glede na dejstva iz 51. člena v katerem opredeli število udeležencev in višino sredstev, ki jih nameni za sofinanciranje dela stroškov letovanja. Zavod sklene pogodbe o sofinanciranju z organizatorji zdravstvenih letovanj, ki izberejo udeležence na podlagi predlogov osebnih zdravnikov otrok.

UPRAVIČENCI: Otroci, ki so večkrat hospitalizirani ali pogosteje bolni ter (delno) njihovi starši.

PРАВNA PODLAGA: 34. člen ZZZVZ; 246. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: NAPOTITEV NA INVALIDSKO KOMISIJO

Zavarovanca, ki je zadržan od dela zaradičasne nezmožnosti za delo, osebni zdravnik oziroma zdravniška komisija napoti na invalidsko komisijo, če oceni, da ni pričakovati povrnitve delovne zmožnosti. Osebni zdravnik oziroma imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija sta dolžna napotiti zavarovanca na invalidsko komisijo tudi, če ocenita, da ni pričakovati izboljšanja zdravstvenega stanja, ki bi mu omogočilo tudi povrnitev njegove delovne zmožnosti. To morata storiti tudi, če je zavarovanec zadržan od dela zaradi bolezni ali poškodbe neprekinjeno eno leto poln delovni čas, ali delovni čas, krajši od polnega.

UPRAVIČENCI: Zavarovanci, ki so zadržani od dela zaradičasne nezmožnosti za delo, če ni pričakovati povrnitve delovne zmožnosti ali če pri njih ni pričakovati izboljšanja zdravstvenega stanja, ki bi jim omogočilo tudi povrnitev njegove delovne zmožnosti ter kadar so zavarovanci zadržani od dela zaradi bolezni ali poškodbe neprekinjeno eno leto poln delovni čas, ali delovni čas, krajši od polnega. Imenovani zdravniki in zdravstvena komisija navedeni določbi ZZZVZ in Pravil OZZ izvajata na način, da v svoji odločbi zavarovancu in osebnemu zdravniku svetujejo, da se v primeru, če menijo, da zdravstveno stanje zavarovanca to opravičuje, sprožijo postopek za priznanje pravic iz invalidskega zavarovanja pred Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

PРАВNA PODLAGA: 43. člen ZZZVZ; 61. do 63. člen Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO SPREMSTVA

Zavarovana oseba, ki je napotena k izvajalcu izven kraja prebivališča, ima pravico do spremstva na poti, če zaradi svojega zdravstvenega stanja ali drugih razlogov ni sposobna sama potovati. Potrebo po spremstvu ugotovi osebni zdravnik, od njega pooblaščen zdravnik ali imenovani zdravnik ali zdravstvena komisija, v primerih nujnega zdravljenja in nujne medicinske pomoči pa tudi drug zdravnik. Zavarovano osebo spremlja

zdravstveni delavec, če bi ji bilo treba med potjo zagotoviti medicinsko pomoč, v drugih primerih pa druga oseba. Za otroke do dopolnjenega 15. leta starosti in starejše težje ali težko duševno ter telesno prizadete otroke in mladostnike se šteje, da potrebujejo spremljevalca. Težje ali težko duševno in telesno prizadeti otrok in mladostnik ima pravico do spremstva na vsakem potovanju na zdravljenje do izvajalca do 18. leta starosti. Spremstva ni mogoče odrediti med bolnišničnim ali zdraviliškim zdravljenjem. Izjemoma se med zdraviliškim zdravljenjem odobri spremstvo slepi zavarovani osebi. V tem primeru ima spremljevalec pravico do pokritja stroškov nastanitve in prehrane največ v višini cene nemedicinskega (hotelskega) dela oskrbnega dne zdravilišča. Pravico do povračila potnih stroškov ima tudi spremljevalec zavarovane osebe, če tako odloči osebni zdravnik ali zdravniška komisija.

UPRAVIČENCI: Zavarovana oseba, ki je napotena k izvajalcu izven kraja prebivališča, ima pravico do spremstva na poti, če zaradi svojega zdravstvenega stanja ali drugih razlogov ni sposobna sama potovati. Za vsakršno razdaljo potovanja do izvajalca zdravstvenih storitev pa to velja za vse otroke do dopolnjenega 15. leta starosti in starejše težje ali težko duševno ter telesno prizadete otroke in mladostnike ter težje ali težko duševno in telesno prizadete otroke in mladostnike o izvajalca do 18. leta starosti.

3.4. Pokojninsko in invalidsko varstvo

Temeljni namen pokojninskega in invalidskega zavarovanja v RS, ki je osnovan s plačevanjem prispevkov in po načelih vzajemnosti in solidarnosti, je predvsem zagotavljanje pravic za primer starosti, invalidnosti, in smrti. Področje pokojninskega in invalidskega varstva je urejeno z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 99/13 – ZSVarPre-C, 101/13 – ZIPRS1415, 44/14 – ORZPIZ206, 85/14 – ZUJF-B, 95/14 – ZUJF-C, 90/15 – ZIUPTD, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17 in 28/19).

PРАВNA PODLAGA: 41.-43. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: INVALIDSKA POKOJNINA

Pravica je pogojena z obstojem invalidnosti zavarovanca in nekaterih drugih pogojev, določenih v zakonu in zagotavlja socialno varnost tudi po tem, ko zaradi izgube delovne zmožnosti zavarovanec ni več zmožen opravljati organiziranega pridobitnega dela oziroma dejavnosti, na podlagi katere je bil zavarovan. Obstoj invalidnosti ugotavlja invalidska komisija Zavoda.

UPRAVIČENCI: Zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost I. kategorije; zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s polnim delovnim časom brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 55 let; zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. kategorije in ni zmožen za drugo delo s krajšim delovnim časom od polnega najmanj štiri ure dnevno brez poklicne rehabilitacije, ta pa mu ni zagotovljena, ker je star nad 50 let; zavarovanec, pri katerem je nastala invalidnost II. ali III. kategorije in mu ni zagotovljena ustrezna zaposlitev, ker je dopolnil 65 let starosti. V primeru nastanka invalidnosti zaradi poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pridobi zavarovanec pravico do invalidske pokojnine ne glede ne dopolnjeno pokojninsko dobo. Zaradi bolezni ali poškodbe izven dela, pa pridobi pravico le, če je dopolnil predpisano pokojninsko dobo. Če je nastala pred dopolnjenim 21. letom pridobi pravico, če je ob nastanku invalidnosti vključen v obvezno zavarovanje ali, če je dopolnil najmanj 3 mesece zavarovalne dobe. Če je nastala po dopolnjenem 21. letu, pridobi pravico, če je pred nastankom invalidnosti dopolnil pokojninsko dobo, ki pokriva najmanj $\frac{1}{4}$ delovnih let.

PРАВNA PODLAGA: 7., 99.-104. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Mesečni denarni prejemek, ki ga lahko po zakonu pridobijo uživalci pokojnine in določeni zavarovanci s stalnim prebivališčem v RS v primeru, ko ne morejo samostojno opravljati vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb. Namenjen je poplačilu dela stroškov, ki jih ima upravičenec, ker zaradi trajnih sprememb v zdravstvenem stanju za opravljanje osnovnih življenjskih potreb nujno in stalno potrebuje tujo nego in pomoč.

UPRAVIČENCI: Uživalci starostne, invalidske, vdovske ali družinske pokojnine, ki jim je za osnovne življenjske potrebe neogibna stalna pomoč in postrežba drugega. Tudi slepi ali slabovidni zavarovanci, ki so sklenili delovno razmerje ali začeli opravljati samostojno poklicno dejavnost, zavarovanci, ki med delovnim razmerjem ali opravljanjem samostojne poklicne dejavnosti oslepijo ali postanejo slabovidni, ter nepokretni zavarovanci, ki so zaposleni primerno svojim delovnim zmožnostim, vendar najmanj s polovico polnega

delovnega časa, če nimajo pravice do dodatka za pomoč in postrežbo po kakšni drugi podlagi. Te osebe obdržijo pravico do dodatka tudi po prenehanju delovnega razmerja, če jim je delovno razmerje prenehalo brez lastne volje ali krivde oziroma če pridobijo pravico do pokojnine. Za nepokretnega se šteje zavarovanec, pri katerem je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70 %. Pravico imajo tudi osebe, ki so kot uživalci pokojnine oslepele ter tudi slepe osebe, ki so zdravstveno zavarovane po drugem zavarovancu zavoda oziroma po upokojujencu. Zavarovanci, pri katerih je zmožnost premikanja zmanjšana najmanj za 70% in niso v delovnem razmerju, pridobijo pravico do dodatka za pomoč in postrežbo tudi, če so pridobili pravico do poklicne rehabilitacije. Dodatek gre tem zavarovancem od dneva nastopa poklicne rehabilitacije.

PРАВNA PODLAGA: 138. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: PRIŠTETA DOBA ZA PRIDOBITEV IN ODMERO PRAVIC NA PODLAGI OSEBNIH OKOLIŠČIN

Odmera dodatne dobe.

UPRAVIČENCI: Zavarovalni dobi zavarovancev, ki so jo prebili v delovnem razmerju ali drugem delu, na podlagi katerega so bili obvezno zavarovani, kot zavarovanci s telesno okvaro najmanj 70%, vojaški invalidi od I. do VI. skupine, civilni invalidi vojne od I. do VI. skupine, slepi, gluhi, oboleli za distrofijo in sorodnimi mišičnimi in nevromišičnimi boleznimi in za paraplegijo, cerebralno in otroško paralizo, multiplo sklerozo ter ekstrapiramidnimi obolenji, se za pridobitev in odmero pravic prišteje ena četrtnina dobe dejanskega zavarovanja. Tem zavarovancem se starostna meja iz 27. člena tega zakona zniža za toliko mesecev, kot znaša prišteta doba iz prejšnjega odstavka.

PРАВNA PODLAGA: 80. in 95. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: POKLICNA REHABILITACIJA

Poklicna rehabilitacija je celostni proces, v katerem se zavarovanca strokovno, fizično in psihosocialno usposobi za drug poklic ali delo tako, da se lahko ustrezno razporedi oziroma zaposli in ponovno vključi v delovno okolje, oziroma se usposobi za opravljanje istega poklica ali dela, tako da se mu ustrezno prilagodi delovno mesto z ustreznimi tehničnimi pripomočki. Zavarovanec, ki je pridobil pravico do poklicne rehabilitacije, se je dolžan usposablјati za ustrezno delo ob pogojih in na način, določen s tem zakonom, ter v skladu z obveznostmi, ki so določene v pogodbi iz 77. člena tega zakona.

UPRAVIČENCI: Zavarovanci, pri katerih je nastala II. Kategorija invalidnosti, pa na dan nastanka še niso dopolnili 55 let, ter se lahko glede na preostalo delovno zmožnost usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom. Pravico pridobi tudi zavarovanec, pri katerem je nastala II. Kategorija invalidnosti in na dan nastanka invalidnosti še ni dopolnil 50 let, ter se lahko glede na preostalo delovno zmožnost usposobi za drugo delo, ki ga bo opravljal s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj 4 ure dnevno.

PРАВNA PODLAGA: 5. odstavek 261. člena ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: STROŠKI STORITEV IZVAJALCEV S PODROČJA POKLICNE REHABILITACIJE

Če se v postopku ugotavljanja invalidnosti ugotovi, da je pri zavarovancu podana invalidnost II. Kategorije ali če zavarovanec III. Kategorije uveljavlja izbirno pravico do poklicne rehabilitacije, poda invalidska komisija izvedensko mnenje o obliki poklicne rehabilitacije na podlagi mnenja strokovne institucije s področja medicine dela oziroma poklicne rehabilitacije.

UPRAVIČENCI: Izvajalci zaposlitvene rehabilitacije, ki imajo koncesijo MDDSZ ter so z Zavodom sklenili pogodbo.

PРАВNA PODLAGA: 79., 80. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: STROŠKI UČNIH PRIPOMOČKOV

Stroški poklicne rehabilitacije, ki jih pokriva Zavod.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi s priznano pravico do poklicne rehabilitacije.

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO ZA ČAS POKLICNE REHABILITACIJE

Zavarovancu ki je upravičen do poklicne rehabilitacije in se ne usposablja ob delu, pripada v obdobju od pridobitve pravice do poklice rehabilitacije pa do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 130% invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti. Zavarovancu, ki se izobražuje ob delu za drugo delo, ki ga bo opravljal s polnim delovnim časom, pripada od nastopa in do končane poklicne rehabilitacije denarno nadomestilo, odmerjeno v višini 40 % invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka invalidnosti.

UPRAVIČENCI: Zavarovanci, ki izpolnjujejo pogoje za pridobitev pravice do poklicne rehabilitacije po 72. členu ZPIZ-2.

PРАВNA PODLAGA: 73. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: PRILAGODITEV DELOVNEGA MESTA S TEHNIČNIMI PRIPOMOČKI IN PRAVICA DO PRILAGODITVE PROSTOROV IN DELOVNIH SREDSTEV

Če je za ohranitev zaposlitve zavarovanca, pri katerem je nastala invalidnost, potrebna prilagoditev prostorov in delovnih sredstev, zavod delno ali v celoti prevzame stroške prilagoditve.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi s priznano pravico do poklicne rehabilitacije.

VSEBINA PRAVICE: PRILAGODITEV PROSTOROV IN DELOVNIH SREDSTEV TER POSPEŠEVANJE ZAPOSLOVANJA

Če je za poklicno rehabilitacijo zavarovanca, pri katerem je nastala invalidnost, potrebna prilagoditev prostorov in delovnih sredstev, zavod prevzame stroške prilagoditve.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi s priznano pravico do poklicne rehabilitacije.

VSEBINA PRAVICE: UKREPI ZA OHRANITEV ZAPOSLOTITVE DELOVNIH INVALIDOV

Zavod lahko nameni del sredstev za invalidsko zavarovanje za ohranitev zaposlitve in pospeševanje zaposlovanja delovnih invalidov.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi s priznano pravico do poklicne rehabilitacije.

PРАВNA PODLAGA: 78. – 82 člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO NASTANITVE

Če je glede na oddaljenost invalidovega bivališča od šole, podjetja za usposabljanje in zaposlovanje invalidnih oseb oziroma od delodajalca, kjer je na poklicni rehabilitaciji, nujno potrebna vožnja s prevoznimi sredstvi, zavarovanec pa se glede na stanje invalidnosti ne more voziti z javnimi prevoznimi sredstvi in mu tudi ni preskrbljen poseben prevoz ima pravico do nastanitve na stroške zavoda.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi s priznano pravico do poklicne rehabilitacije.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO DELA S KRAJŠIM DELOVNIM ČASOM

Pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma najmanj 20 ur tedensko. To je pravica, ki jo pridobi zavarovanec, pri katerem je nastala III. kategorija invalidnosti, ki kljub morebitni poklicni rehabilitaciji ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom in pridobi obenem tudi pravico do delne invalidske pokojnine.

UPRAVIČENCI: Zavarovanec, pri katerem je podana III. kategorija invalidnosti in ni več zmožen za delo s polnim delovnim časom, ter zavarovanec, pri katerem je nastala II. kategorija invalidnosti po dopolnjenem 55. letu starosti in ima preostalo delovno zmožnost za opravljanje dela, na katerem dela, ali za drugo delo vsaj s krajšim delovnim časom od polnega.

PРАВNA PODLAGA: 84. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: ZAČASNO NADOMESTILO

Po uspešno končani poklicni rehabilitaciji ima zavarovanec pravico do začasnega nadomestila. Izplačuje se do dneva ponovne zaposlitve, vendar največ dve leti.

UPRAVIČENCI: Zavarovanci, ki imajo po zaključku poklicne rehabilitacije priznano pravico do premestitve ali pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko, imajo do začetka dela na drugem delu s polnim ali krajšim delovnim časom od polnega, najmanj štiri ure dnevno oziroma dvajset ur tedensko, pravico do začasnega nadomestila.

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO POTNIH STROŠKOV

Pravica do povrnitve potnih stroškov v zvezi z uveljavljanjem oz. uživanjem pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

UPRAVIČENCI: Pravico do povračila potnih stroškov ima delovni invalid, če je napoten v drug kraj zaradi poklicne rehabilitacije ali ko ga zavod napoti v drug kraj zaradi opravljanja zdravstvenih preiskav in podaje mnenja izvedencev.

PRAVNA PODLAGA: 95. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: LETNI DODATEK

Letni dodatek je specifična pravica iz obveznega zavarovanja, njen namen pa je predvsem zagotavljanje boljšega materialnega položaja prejemnikov nizkih pokojnin in nadomestil iz invalidskega zavarovanja ter njihova večja socialna varnost.

UPRAVIČENCI: Do letnega dodatka so upravičeni tudi uživalci nadomestila za čas poklicne rehabilitacije, začasnega nadomestila in nadomestila za invalidnost ter uživalci delnega nadomestila, vendar le v primeru, če ne prejemajo plače niti niso vključeni v obvezno zavarovanje ali pa so vključeni v obvezno zavarovanje in so zdravstveno zavarovani kot uživalci pravice iz invalidskega zavarovanja.

PRAVNA PODLAGA: 396. člen ZPIZ-2

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO PLAČE ZARADI DELA S SKRAJŠANIM DELOVNIM ČASOM PO ZAKONU IZ LETA 1992

Delovni invalid II. kategorije invalidnosti po zakonu iz leta 1992 (ZPIZ) s priznano pravico do dela s skrajšanim delovnim časom in dela skrajšani delovni čas, ima pravico do nadomestila zaradi dela s skrajšanim delovnim časom.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi II. kategorije invalidnosti s priznano pravico do dela s skrajšanim delovnim časom, dokler dela s skrajšanim delovnim časom, po zakonu iz leta 1992.

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO ZA ČAS ČAKANJA NA USTREZNO ZAPOSILITEV PO ZAKONU IZ LETA 1992

Uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, in uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorije invalidnosti) po ZPIZ-1, obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po uveljavitvi tega zakona.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi II. in III. kategorije invalidnosti s priznano pravico do dela s skrajšanim delovnim časom oziroma pravico do razporeditve na drugo ustrezno delovno mesto s polnim delovnim časom, če jim to delo ni zagotovljeno oziroma jim je neodvisno od njihove volje prenehalo delovno razmerje, po zakonu iz leta 1992.

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO ZARADI MANJŠE PLAČE NA DRUGEM DELOVNEM MESTU PO ZAKONU IZ LETA 1992

Uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do 31. decembra 2002, in uživalci pravic na podlagi preostale delovne

zmožnosti (II. in III. kategorije invalidnosti) po ZPIZ-1, obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po uveljavitvi ZPIZ-2. Denarna nadomestila se upravičencem usklajujejo enako, kot se usklajujejo pokojnine po tem zakonu.

UPRAVIČENCI: Delovni invalidi III. kategorije je invalidnosti s priznano pravico do razporeditve na drugo ustrezno delovno mesto s polnim delovnim časom, dokler dela na drugem ustreznem delu, po zakonu iz leta 1992.

3.5. Starševsko varstvo in družinski prejemki

Na področju starševskega varstva in družinskih prejemkov je temeljni zakon Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 26/14, 90/15, 75/17 – ZUPJS-G in 14/18), ki vključuje načela zagotavljanja enakih možnosti ter preprečuje vsakršno diskriminacijo staršev, zlasti mater, na trgu dela.

PРАВNA PODLAGA: 29. člen ZSDP-1

VSEBINA PRAVICE: STARŠEVSKI DOPUST-PODALJŠANJE

Ob rojstvu otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo (opredeljen v 8. odstavku 5. člena ZSDP-1), se dopust za nego in varstvo otroka podaljša za dodatnih 90 dni na podlagi mnenja zdravniške komisije. Če je motnja v telesnem ali duševnem razvoju oz. dolgotrajna hujša bolezen otroka ugotovljena potem, ko sta se starša že vrnila na delo, po poteku dopusta za nego in varstvo otroka, otrok pa še ni dopolnil starosti osemnajst mesecev, ima eden od staršev pravico do dopusta za nego in varstvo otroka 90 dni od dneva priznanja pravice.

UPRAVIČENCI: Starši ali druge osebe, ki imajo pravico do starševskega dopusta.

PРАВNA PODLAGA: 33. člen ZSDP-1

VSEBINA PRAVICE: STARŠEVSKI DOPUST-HKRATNO IZRABLJANJE

Oba starša lahko hkrati izrabljata dopust za nego in varstvo otroka v obliki polne odsotnosti z dela za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo ali za otroka v družini, v kateri starša že ob rojstvu otroka varujeta in negujeta otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo.

UPRAVIČENCI: Starši ali druge osebe, ki imajo pravico do starševskega dopusta.

PРАВNA PODLAGA: 50. člen ZSDP-1

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA STARŠEV DO KRAJŠEGA DELOVNEGA ČASA ZARADI STARŠEVSTVA

Pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega zaradi nege in varstva zmerno ali težje gibalno oviranega otroka ali otroka z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju tudi po tretjem letu starosti otroka, vendar ne dlje kot do 18. leta starosti otroka.

UPRAVIČENCI: Eden od staršev otroka s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 29. in 66. člen ZSDP-1

VSEBINA PRAVICE: PODALJŠANJE PREJEMANJA STARŠEVskega DODATKA

Ob rojstvu otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, se starševski dopust podaljša za dodatnih 90 dni na podlagi mnenja zdravniške komisije.

UPRAVIČENCI: Eden od staršev otroka s posebnimi potrebami.

PРАВNA PODLAGA: 79.-82. člen ZSDP-1 , Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1. julija 2019.

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA NEGO OTROKA, KI POTREBUJE POSEBNO NEGO IN VARSTVO

Denarni dodatek za otroka (do 18. leta, če se šola do 26. leta), ki potrebuje posebno nego in varstvo in je namenjen kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina zaradi nege in varstva takega otroka.

UPRAVIČENCI: Eden od staršev ali druga oseba, če ima otrok stalno prebivališče v Republiki Sloveniji.

PРАВNA PODLAGA: 83-84. člen ZSDP-1, Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1. julija 2019.

VSEBINA PRAVICE: DELNO PLAČILO ZA IZGUBLJENI DOHODEK

Osebni prejemek, ki ga prejme eden od staršev, kadar prekine delovno razmerje ali začne delati krajši delovni čas zaradi nege in varstva otroka s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranega otroka.

Do delnega plačila je upravičen tudi zakonec ali zunajzakonski partner, kadar dejansko neguje in varuje otroka svojega zakonca ali zunajzakonskega partnerja, če te pravice ne koristi mati oziroma oče otroka in izpolnjuje druge s tem zakonom predpisane pogoje.

UPRAVIČENCI: Eden od staršev ali druga oseba, ki neguje in varuje dva ali več otrok z zmerno ali težjo motnjo v duševnem razvoju ali zmerno ali težjo gibalno oviranostjo.

3.6. Socialno varstvo

Temeljni zakon na področju socialnega varstva v Sloveniji je Zakon o socialnem varstvu (Uradni list RS, št. 3/07 – uradno prečiščeno besedilo, 23/07 – popr., 41/07 – popr., 61/10 – ZSVarPre, 62/10 – ZUPJS, 57/12, 39/16, 52/16 – ZPPreb-1, 15/17 – DZ, 29/17, 54/17, 21/18 – ZNOrg, 31/18 – ZOA-A in 28/19), katerega osnovna načela so zagotavljanje človeškega dostojanstva, socialne pravičnosti, solidarnosti, enake dostopnosti, proste izbire in individualne obravnave. Socialnovarstvene storitve so podrobneje opredeljene v Pravilniku o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev (Uradni list RS, št. 45/10, 28/11, 104/11, 111/13, 102/15, 76/17 in 54/19). Druge pravice, ki segajo na področje socialnega varstva pa so opredeljene še v Zakonu o socialnem vključevanju invalidov (Uradni list RS, št. 30/18), Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika (Uradni list RS, št. 96/02), Zakonu o osebni asistenci (Uradni list RS, št. 10/17 in 31/18) in Zakonu o socialno varstvenih prejemkih (Uradni list RS, št. 61/10, 40/11, 14/13, 99/13, 90/15, 88/16, 31/18 in 73/18).

PРАВNA PODLAGA: 15. člen ZSV, 6. člen Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev

VSEBINA PRAVICE: POMOČ DRUŽINI NA DOMU, SOCIALNA OSKRBA

Pravica obsega socialno oskrbo upravičenca v primeru invalidnosti, starosti ter v drugih primerih, ko socialna oskrba na domu lahko nadomesti institucionalno varstvo. Socialna oskrba na domu je namenjena upravičencem, ki imajo zagotovljene bivalne in druge pogoje za življenje v svojem bivalnem okolju, zaradi starosti, invalidnosti ali kronične bolezni pa se ne morejo oskrbovati in negovati sami, njihovi svojci pa take oskrbe in nege ne zmorejo ali zanju nimajo možnosti. Gre za različne oblike organizirane praktične pomoči in opravil, s katerimi se upravičencem vsaj za določen čas nadomesti potrebo po institucionalnem varstvu v zavodu, v drugi družini ali v drugi organizirani obliki.

UPRAVIČENCI: Osebe stare nad 65. let, ki so zaradi starosti nesposobne za samostojno življenje. Osebe s statusom invalida, ki po oceni pristojne komisije ne zmorejo samostojnega življenja, če stopnja in vrsta njihove invalidnosti omogočata občasno oskrbo na domu.

Drugi invalidi, ki jim je priznana pravica do tuje pomoči in nege za opravljanje večine življenjskih funkcij.

Kronično bolne in osebe z dolgotrajnimi okvarami zdravja, ki nimajo priznanega statusa invalida.

Hudo bolni otrok ali otrok s težko motnjo v telesnem ali težko in najtežjo motnjo v duševnem razvoju, ki ni vključen v organizirane oblike varstva.

PРАВNA PODLAGA: 16. člen ZSV, 8. člen Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

VSEBINA PRAVICE: INSTITUCIONALNO VARSTVO

Institucionalno varstvo je oblika obravnave v zavodu, drugi družini ali drugi organizirani obliki, ki upravičencu nadomešča, dopolnjuje ali zagotavlja funkcijo doma ali lastne družine. Obsega osnovno oskrbo in socialno oskrbo ter zdravstveno varstvo.

UPRAVIČENCI:

- Otroci, mladostniki in odrasle osebe do 26. leta starosti, ki so usmerjene v posebni program vzgoje in izobraževanja (z zmerno, težjo ali težko motnjo v duševnem razvoju ali z več motnjami v duševnem razvoju).
- Otroci in mladostniki do 18. leta starosti, prikrajšani za normalno družinsko življenje.
- Odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju, s težavami v duševnem zdravju, s senzornimi motnjami in motnjami v gibanju.
- Osebe starejše od 65 let s starostnimi in zdravstvenimi težavami, z dolgotrajnimi težavami v duševnem zdravju.

PРАВNA PODLAGA: 17. člen ZSV, 10. člen Pravilnika o standardih in normativih socialnovarstvenih storitev.

VSEBINA PRAVICE: VODENJE, VARSTVO IN ZAPOSILITEV POD POSEBNIMI POGOJI

Vodenje, varstvo in zaposlitev pod posebnimi pogoji je organizirana oblika varstva, ki odraslim invalidnim osebam v skladu z njihovimi sposobnostmi daje možnost aktivnega vključevanja v družbeno življenje in delovno okolje ter opravljanja dela. Vodenje, varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji je organizirano in se izvaja tako, da uporabnikom omogoča ohranjanje pridobljenih in širitev novih znanj in delovnih spretnosti, pridobivanje novih socialnih in delovnih navad, uresničevanje lastnih idej in ustvarjalnosti, stimulira občutek koristnosti in samopotrditve. Storitve zagotavlja tudi druge oblike varstva, ki uporabnikom in njihovim družinam omogočajo delovno in socialno udejstvovanje.

UPRAVIČENCI: Odrasle osebe z motnjami v duševnem razvoju (osebe z lažjo, z zmerno, s težjo in težko motnjo v duševnem razvoju) in odrasle osebe z več motnjami.

PРАВNA PODLAGA: 18a-r. člen ZSV.

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO DRUŽINSKEGA POMOČNIKA

Pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.

UPRAVIČENCI:

Polnoletne osebe s težko motnjo v duševnem razvoju ali polnoletne težko gibalno ovirane osebe, ki potrebujejo pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb.

Šteje se, da gre za invalidno osebo, če:

- je zanjo pred uveljavljanjem pravice do izbire družinskega pomočnika skrbel eden od staršev, ki je po predpisih o starševskem varstvu prejemal delno plačilo za izgubljeni dohodek,
- ali je oseba invalid po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb⁶, ki potrebuje pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb,

---

⁶ Invalidi, ki so pridobili status invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A), ohranijo (po sprejetju ZSVI) status invalida in s tem vse pridobljene pravice.

- ali če v skladu s tem zakonom pristojna komisija ugotovi, da gre za osebo s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno ovirano osebo, ki potrebuje pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb, ki jo lahko nudi družinski pomočnik.

PРАВNA PODLAGA: 100. člen ZSV, 24. člen ZSVI

VSEBINA PRAVICE: OPROSTITEV PLAČILA STORITEV

Oprostitev plačila vseh storitev razen storitev institucionalnega varstva.

UPRAVIČENCI: Prejemniki trajne denarne socialne pomoči in prejemniki nadomestila za invalidnost po ZDVDP⁷.

PРАВNA PODLAGA: 5. člen ZSVI, ZUTPG, ZZUTPG-A, Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1. julija 2019.

VSEBINA PRAVICE: NADOMESTILO ZA INVALIDNOST

Pravica do nadomestila za invalidnost (v nadaljnjem besedilu: nadomestilo) za pokrivanje osnovnih življenjskih stroškov, ki invalidu, ki je pridobil status po zakonu o socialnem vključevanju, omogoča enakovredno življenje in prebivanje v skupnosti. Ne glede na premoženjsko stanje upravičenca do nadomestila je višina nadomestila enaka seštevku denarne socialne pomoči in varstvenega dodatka po zakonu, ki ureja socialno varstvene prejemke, ki velja za edino odraslo osebo v družini.

UPRAVIČENCI: Invalid pridobi pravico do nadomestila, ko dopolni 18 let, osebe iz druge, tretje in četrte alineje prvega odstavka 3. člena tega zakona (gluhoslepi z najmanj 50 odstotno izgubo sluha po Fowlerju in prvo do vključno peto kategorijo slepote in slabovidnosti, z zmerno do hudo možgansko poškodbo ali okvaro in najtežje gibalno ovirane osebe, ki se zaradi invalidnosti ne morejo same vključevati v družbo in si zagotavljati socialne varnosti) pa od prvega dne naslednjega meseca po pridobitvi statusa invalida po tem zakonu.

PРАВNA PODLAGA: 6. člen ZSVI, ZUTPG Ur.l.RS, št. 114/2006, ZZUTPG-A (Uradni list RS, št. 71/2008), Sklep o usklajenih višinah transferjev, ki so določeni v nominalnih zneskih ter o odstotku uskladitve drugih transferjev posameznikom in gospodinjstvom v Republiki Sloveniji od 1. julija 2019.

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Invalid, ki zaradi invalidnosti potrebuje pomoč in postrežbo druge osebe za opravljanje osnovnih življenjskih potreb, ima poleg pravice do nadomestila, pravico do dodatka za pomoč in postrežbo, če nima pravice do dodatka za isti namen po drugih predpisih.

Z dnem uveljavitve ZSVI se dodatek za tujo nego in pomoč po ZDVDP spremeni v dodatek za pomoč in postrežbo, in sicer tako, da upravičenci, ki potrebujejo pomoč za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, postanejo upravičenci do dodatka za pomoč in postrežbo in upravičenci, ki potrebujejo pomoč za

---

⁷ Invalidi, ki so pridobili status invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A), ohranijo (po sprejetju ZSVI) status invalida in s tem vse pridobljene pravice.

opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb, postanejo upravičenci do dodatka za pomoč in postrežbo iz drugega odstavka 103. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

UPRAVIČENCI: Osebe s statusom invalida po ZSVI.

PRAVNA PODLAGA: ZUSZJ, Pravilnik o izkaznici in vavčerju za uveljavljanje pravice do tolmača za slovenski znakovni jezik, Tarifa za tolmače slovenskega znakovnega jezika

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA GLUHE OSEBE DO TOLMAČA

Pravica gluhih oseb do uporabe slovenskega znakovnega jezika kot jezika sporazumevanja (v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javne službe in v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih bi gluhi osebi gluhoti pomenila oviro pri zadovoljevanju njenih potreb), pravica gluhih oseb do informiranja v njim prilagojenih tehnikah ter pravica do tolmača za znakovni jezik. Pravico do tolmača za znakovni jezik lahko gluha oseba uveljavlja po lastni presoji v obsegu 30 ur letno, gluha oseba, ki ima status dijaka ali študenta, pa zaradi dodatnih potreb, povezanih z izobraževanjem, lahko tudi več, vendar skupaj največ 100 ur letno.

UPRAVIČENCI: Gluhe osebe (osebe, ki so povsem brez sluha) oziroma osebe, ki zaradi otežkočenega sporazumevanja uporabljajo znakovni jezik kot svoj naravni jezik.

PRAVNA PODLAGA: 2. in 49. člen ZSVarPre

VSEBINA PRAVICE: VARSTVENI DODATEK

Varstveni dodatek je socialno varstveni prejemek, namenjen tistim posameznikom ali posameznicam (v nadaljnjem besedilu: posamezniki), ki si materialne varnosti ne morejo zagotoviti zaradi okoliščin, na katere sami ne morejo vplivati.

UPRAVIČENCI: Pravico do varstvenega dodatka imajo osebe, ki so trajno nezaposljive ali trajno nezmožne za delo ali so starejše od 63 let ženske oziroma od 65 let moški in:

- so upravičene do denarne socialne pomoči oziroma bi do nje lahko bile upravičene ali
  - katerih lastni dohodek oziroma lastni dohodek družine, ugotovljen na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, presega višino njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov posameznih družinskih članov družine, ugotovljenega na način, kot velja za ugotavljanje upravičenosti do denarne socialne pomoči po tem zakonu, in zaradi tega niso upravičene do denarne socialne pomoči, ne presega pa višine njihovega minimalnega dohodka oziroma seštevka minimalnih dohodkov, določenega na način iz 50. člena tega zakona.
-

PRAVNA PODLAGA: ZOA, Pravilnik o osebni asistenci

VSEBINA PRAVICE: OSEBNA ASISTENCA

Osebna asistenca je pomoč uporabniku pri vseh tistih opravilih in dejavnostih, ki jih uporabnik ne more izvajati sam zaradi vrste in stopnje invalidnosti, a jih vsakodnevno potrebuje doma in izven doma, da lahko živi neodvisno, aktivno in je enakopravno vključen v družbo.

Pri izvajanju osebne asistencije mora imeti uporabnik nadzor nad organizacijo in oblikovanjem storitev osebne asistencije glede na lastne potrebe, zmožnosti, življenjske okoliščine, pogoje ter želje. V primeru nezmožnosti upravljanja z lastno asistenco, naloge uporabnika prevzame njegov zakoniti zastopnik.

Kot osebna asistencija se šteje pomoč pri temeljnih dnevni opravilih in pomoč pri komunikaciji in obvezna prisotnost pri uporabniku v primeru najtežjih invalidnosti, pomoč pri podpornih dnevni opravilih, spremstvo, pomoč na delovnem mestu in izobraževalnem procesu ter pomoč pri drugih dejavnostih in aktivnostih, v katere je uporabnik vključen.

Uporabniku je zagotovljena prosta izbira izvajalca osebne asistencije in osebnega asistenta.

UPRAVIČENCI: Do osebne asistencije so upravičene osebe, ki izpolnjujejo naslednje pogoje:

- zaradi invalidnosti potrebuje pomoč pri opravljanju aktivnosti, vezanih na samostojno osebno in družinsko življenje, vključevanje v okolje, izobraževanje in zaposlitev;
- je državljan Republike Slovenije s stalnim bivališčem v Republiki Sloveniji ali tujec, ki ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji;
- je star od 18 do 65 let;
- živi ali bi želel živeti v samostojnem ali skupnem gospodinjstvu zunaj celodnevne institucionalne oskrbe
- potrebuje pomoč najmanj 30 ur tedensko.

Če je upravičena oseba uveljavila pravico do osebne asistencije pred dopolnjenim 65. letom starosti, je lahko upravičena do osebne asistencije tudi po tem, ko dopolni to starost. V tem primeru se ponovno oceni potreba po osebni asistenci in odloči o tej pravici.

PРАВNA PODLAGA: 10. člen ZSVI

VSEBINA PRAVICE: STORITVE SOCIALNEGA VKLJUČEVANJA

Za zagotavljanje socialnega vključevanja invalidov v skupnost, imajo invalidi pravico do storitev socialnega vključevanja, ki jih zagotavljajo izvajalci storitev socialnega vključevanja v skupnosti z namenom enakovrednega in enakopravnega sobivanja invalidov in neinvalidih oseb v skupnosti.

Storitve socialnega vključevanja so namenjene:

- usposabljanju za samostojno življenje,
- vseživljenjskemu učenju,
- prebivanju s podporo in
- ohranjanju socialne vključenosti starejših invalidov.

UPRAVIČENCI: Osebe s statusom invalida po ZSVI⁸.

---

⁸ Invalidi, ki so pridobili status invalida po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb (Uradni list SRS, št. 41/83, Uradni list RS, št. 114/06 – ZUTPG, 122/07 – odl. US, 61/10 – ZSVarPre in 40/11 – ZSVarPre-A), ohranijo (po sprejetju ZSVI) status invalida in s tem vse pridobljene pravice.

3.7. Davčne in druge olajšave in oprostitve

Poleg davčnih olajšav in oprostitvev imajo invalidi v Sloveniji tudi pravico do zmanjšanja plačila, olajšav in oprostitvev na številnih področjih. Predpisi (na državni ravni), v katerih so opredeljene te pravice so predvsem: Zakon o dohodnini (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 9/12 – odl. US, 24/12, 30/12, 40/12 – ZUJF, 75/12, 94/12, 52/13 – odl. US, 96/13, 29/14 – odl. US, 50/14, 23/15, 55/15, 63/16, 69/17, 21/19, 28/19 in 66/19), Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 85/16, 67/17, 21/18 – ZNOrg in 43/19), Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (Uradni list RS, št. 117/06, 56/08, 76/08, 5/09, 96/09, 110/09 – ZDavP-2B, 43/10, 59/11, 24/12, 30/12, 94/12, 81/13, 50/14, 23/15, 82/15, 68/16, 69/17, 79/18 in 66/19), Zakon o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 18/11, 78/11, 38/12, 83/12, 86/14, 90/15, 77/18 in 59/19), Zakon o davku na motorna vozila (Uradni list RS, št. 72/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10 in 40/12 – ZUJF), Zakon o davčnem postopku (Uradni list RS, št. 13/11 – uradno prečiščeno besedilo, 32/12, 94/12, 101/13 – ZDavNepr, 111/13, 22/14 – odl. US, 25/14 – ZFU, 40/14 – ZIN-B, 90/14, 91/15, 63/16, 69/17, 13/18 – ZJF-H, 36/19 in 66/19), Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – uradno prečiščeno besedilo, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16 in 30/18 – ZKZaš), Zakon o Radioteleviziji Slovenija (Uradni list RS, št. 96/05, 109/05 – ZDavP-1B, 105/06 – odl. US, 26/09 – ZIPRS0809-B in 9/14) ter Uredba o ukrepih za končne uporabnike invalide (Uradni list RS, št. 38/14).

PРАВNA PODLAGA: 73. člen Zvoz-1

VSEBINA PRAVICE: STROŠKI ZDRAVSTVENEGA PREGLEDA IMETNIKA VELJAVNEGA VOZNIŠKEGA DOVOLJENJA INVALIDA

Stroške kontrolnega zdravstvenega pregleda imetnika veljavnega voznškega dovoljenja invalida, ki vozi izključno svojim zmožnostim prilagojeno motorno vozilo, krije Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

UPRAVIČENCI: Invalidi, ki vozijo izključno svojim zmožnostim prilagojena motorna vozila.

PРАВNA PODLAGA: 63. člen ZDoh-2

VSEBINA PRAVICE: OLAJŠAVA ZA ZAVEZANCA INVALIDA

Zavezanec, ki je invalidna oseba po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, in ne zaposluje delavcev, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 30 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji, zavezanec invalid s 100 % telesno okvaro ali zavezanec – gluha oseba pa v višini 60 % povprečne mesečne plače zaposlenih v Sloveniji za vsak mesec opravljanja dejavnosti.

UPRAVIČENCI: Zavezanec, ki je invalidna oseba po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov; zavezanec invalid s 100 % telesno okvaro; zavezanec – gluha oseba.

PRAVNA PODLAGA: 62. člen ZDoh-2.

VSEBINA PRAVICE: OLAJŠAVA ZA ZAPOSLOVANJE INVALIDOV

Zavezanec, ki zaposluje invalidno osebo, opredeljeno po ZZRZI, lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 50 % izplačane plače te osebe, zavezanec, ki zaposluje invalidno osebo s 100 % telesno okvaro ali gluho osebo, pa v višini 70 % izplačane plače te osebe. Zavezanec, ki zaposluje invalide kot je opisano zgoraj nad predpisano kvoto in katerih invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu po ZZRZI lahko uveljavlja znižanje davčne osnove v višini 70 % izplačanih plač za te osebe.

UPRAVIČENCI: Davčni zavezanec, ki zaposli invalidno osebo po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov, davčni zavezanec, ki zaposli invalidno osebo s 100 % telesno okvaro, davčni zavezanec, ki zaposli gluho osebo.

PRAVNA PODLAGA: 56. člen ZDDPO-2

VSEBINA PRAVICE: OLAJŠAVA ZA ZAPOSLOVANJE

Zavezanec, ki zaposluje invalida, opredeljeno po ZZRI, lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 50% plač te osebe, vendar največ v višini davčne osnove, zavezanec, ki zaposluje invalidno osebo s 100% telesno okvaro in gluho osebo, pa v višini 70% plač te osebe, vendar največ v višini davčne osnove.

Zavezanec, ki zaposluje invalide iz prvega odstavka tega člena nad predpisano kvoto in katerih invalidnost ni posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri istem delodajalcu po ZZRI lahko uveljavlja zmanjšanje davčne osnove v višini 70% plač za te osebe, vendar največ v višini davčne osnove. Za namene tega odstavka se osebe iz tega odstavka všttevajo v kvoto po datumu sklenitve pogodbe o zaposlitvi, in sicer se najprej všttevajo tiste osebe s starejšim datumom sklenitve pogodbe o zaposlitvi. Olajšava po tem odstavku se izključuje z olajšavo po prvem odstavku tega člena.

UPRAVIČENCI: Davčni zavezanec, ki:

- zaposli invalidno osebo po zakonu, ki ureja zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov,
- davčni zavezanec, ki zaposli invalidno osebo s 100 % telesno okvaro,
- davčni zavezanec, ki zaposli gluho osebo.

PRAVNA PODLAGA: 21., 22., 23. in 31. člen ZDoh-2

VSEBINA PRAVICE: OPROSTITEV PLAČILA DOHODNINE

Navajamo le tiste vrste prejemkov, ki so namenjene izključno invalidom. Dohodnine se ne plača od:

- dohodkov, ki jih v obliki povračil stroškov, storitev ali drugih ugodnosti v naravi prejmejo upravičenci na podlagi zakona o vojnih invalidih, zakona o žrtvah vojnega nasilja, zakona o posebnih pravicah žrtev vojne za Slovenijo, zakona o popravi krivic, zakona o vojnih veteranih in zakona o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb;
- doživljenjske mesečne rente, ki jo posameznik prejme po zakonu o žrtvah vojnega nasilja in zakonu o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo 1991,

- dodatka za nego za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo, ki ga upravičenci prejmejo na podlagi zakona, ki ureja starševsko varstvo in družinske prejemke,
- prejemkov za občasno delo invalidov, ki niso v delovnem razmerju in so vključeni v programe po predpisih, ki urejajo socialno varstvo in po predpisih, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov,
- invalidnine, invalidskega dodatka in dodatka za posebno invalidnost po zakonu o vojnih invalidih in zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter nadomestilo za invalidnost po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb,
- varstvenega dodatka k pokojnini po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju,
- dodatka za pomoč in postrežbo po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, zakonu o vojnih veteranih, zakonu o vojnih invalidih in zakonu, ki ureja socialno varstvo, ter dodatka za tujo nego in pomoč po zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb.

UPRAVIČENCI: Invalidi po različnih zakonih

PРАВNA PODLAGA: 112. člen ZDoh-2

VSEBINA PRAVICE: POSEBNA OLAJŠAVA INVALIDU S 100 % OKVARO

Navajamo le tiste vrste olajšav, ki so namenjene izključno invalidom:

- rezidentu, invalidu s 100 % telesno okvaro, se prizna zmanjšanje letne davčne osnove v višini 14.971 evrov letno, če mu je bila priznana pravica do tuje nege in pomoči, na podlagi odločbe Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, centra za socialno delo ali upravnega organa, pristojnega za varstvo borcev in vojaških invalidov,
- rezidentu, ki prejema nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalid po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje v Sloveniji, se prizna zmanjšanje dohodnine v višini 13,5 % odmerjenega nadomestila.

UPRAVIČENCI: Rezident, invalidi s 100 % telesno okvaro, ki mu je priznana pravica do tuje nege in pomoči in rezident, ki prejema nadomestilo iz obveznega invalidskega zavarovanja kot delovni invalid.

PРАВNA PODLAGA: 114. člen ZDoh-2

VSEBINA PRAVICE: POSEBNA OLAJŠAVA ZA VZDRŽEVANE DRUŽINSKE ČLANE

Rezidentom, ki vzdržujejo družinske člane, se prizna zmanjšanje letne davčne osnove, ki znaša za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo 7.486 evrov letno.

UPRAVIČENCI: Za otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo se šteje otrok, ki:

- ima pravico do dodatka za nego otroka v skladu z zakonom o starševskem varstvu in družinskih prejemkih,
- ima pravico do dodatka za pomoč in postrežbo v skladu z zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (sorodstveno razmerje A5) ali

- je skladno s predpisi o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb za delo nezmožen (sorodstveno razmerje B).

PРАВNA PODLAGA: 41. člen ZDDV

VSEBINA PRAVICE: NIŽJA STOPNJA DDV

Po stopnji 9,5% se obračunava in plačuje DDV med drugim od medicinske opreme, pripomočkov in drugih sredstev, ki so namenjena za lajšanje ali zdravljenje okvare ali invalidnosti in so namenjena izključno za osebno uporabo, vključno z njihovim vzdrževanjem.

UPRAVIČENCI: Invalidi, ki potrebujejo medicinsko opremo, pripomočke in druga sredstva, ki so namenjena lajšanju in zdravljenju okvare ali invalidnosti.

PРАВNA PODLAGA: 5. člen ZDMV

VSEBINA PRAVICE: OPROSTITEV PLAČILA DAVKA OD CESTNIH MOTORNIH VOZIL

Davka od cestnih motornih vozil se ne plačuje od vozil, ki so nabavljena za prevoz invalidov, in sicer od enega novega osebnega avtomobila z delovno prostornino bencinskega motorja do 1,8 l in dieselskega motorja do 1,9 l oziroma z delovno prostornino bencinskega motorja do 2 l in dieselskega motorja do 2,2 l za novi osebni avtomobil z avtomatskim upravljanjem ter od motornega vozila, posebej prirejenega za prevoz invalidov na invalidskem vozičku, ki ga največ enkrat v petih letih kupijo invalidske organizacije in osebe, ki imajo vozniško dovoljenje ali jim je potrebna pomoč drugih oseb, ki imajo vozniško dovoljenje.

UPRAVIČENCI: Invalidske organizacije in osebe, ki imajo vozniško dovoljenje ali jim je potrebna pomoč drugih oseb, ki imajo vozniško dovoljenje. Za osebe po tej točki se štejejo:

- osebe, pri katerih je zaradi izgube, okvare ali paraliziranosti spodnjih okončin ali medenice nastala najmanj 80 % telesna okvara,
- osebe, ki so popolnoma izgubile vid na obeh očesih,
- osebe z zmerno, težjo ali težko telesno ali duševno prizadetostjo, ki jim je priznana invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo telesno in duševno prizadetih oseb,
- otroci, ki potrebujejo posebno nego in varstvo.

Če ti upravičenci niso vozniki, lahko v njihovem imenu motorno vozilo po tej točki vozijo starši oziroma skrbnik ali osebe, ki imajo pisno pooblastilo upravičenca, njegovih staršev oziroma skrbnika brez obvezne navzočnosti invalida v motornem vozilu.

PРАВNA PODLAGA: 159. člen ZDavP-2

VSEBINA PRAVICE: IZVZETJE IN OMEJITVE PREDMETOV DAVČNE IZVRŠBE

Navajamo samo tiste denarne prejemke, ki jih Zakon o davčnem postopku izrecno omenja kot namenjene invalidom. Denarni prejemki, ki so izvzeti iz davčne izvršbe, so:

- prejemki od občasnega dela invalidov, ki niso v delovnem razmerju in so vključeni v programe po predpisih, ki urejajo socialno varstvo, in po predpisih, ki urejajo zaposlitveno rehabilitacijo in zaposlovanje invalidov,
- nadomestilo za invalidnost po zakonu, ki ureja družbeno varstvo duševno in telesno prizadetih oseb,
- odškodnine zaradi telesne poškodbe, po zakonu, ki ureja invalidsko zavarovanje,
- prejemki iz naslova invalidnine, dodatka za posebno invalidnost in invalidskega dodatka po zakonu, ki ureja vojne invalide.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

PRAVNA PODLAGA: 23.-25., 28. člen ZUT

VSEBINA PRAVICE: TAKSNE OPROSTITVE

Invalidi, za katere je določeno v zdravstvenem spričevalu, da smejo voziti le prirejeno vozilo – so v postopku za pripustitev k vozniškem izpitu, za vozniško dovoljenje in za izdajo ter podaljšanje veljavnosti vozniškega in prometnega dovoljenja - oproščeni plačila upravnih taks.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

VSEBINA PRAVICE: TAKSNE OPROSTITVE

Takse ne plačujejo taksni zavezanci-posamezniki v slabih premoženjskih razmerah. Za taksne zavezance v slabih premoženjskih razmerah se med drugim štejejo tudi prejemniki nadomestila za invalidnost po predpisih, ki urejajo varstvo odraslih telesno in duševno prizadetih oseb.

UPRAVIČENCI: Invalidi po zakonu o družbenem varstvu (ZSVI)

VSEBINA PRAVICE: TAKSNE OPROSTITVE

Taks so oproščeni dokumenti in dejanja v postopku za uveljavitev pravic, ki so z zakonom priznane invalidom, vojnim veteranom in žrtvam vojnega nasilja.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

PRAVNA PODLAGA: 32. člen ZRTVS-1

VSEBINA PRAVICE: OPROSTITEV PLAČILA RTV PRISPEVKA

Plačila prispevka so med drugim oproščeni: invalidi s 100 % telesno okvaro, invalidi z manj kot 100 % telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do dodatka pomoč in postrežbo in osebe, ki so trajno izgubile sluh. Upravičenost do oprostitev se dokazuje s pravnomočno odločbo ZPIZ.

UPRAVIČENCI: Invalidi s 100 % telesno okvaro, invalidi z manj kot 100 % telesno okvaro, če jim je priznana tudi pravica do pomoč in postrežbo in tujo pomoč in osebe, ki so trajno izgubile sluh.

PРАВNA PODLAGA: 2.-10. člen Uredbe o ukrepih za končne uporabnike invalide

**VSEBINA PRAVICE: PRIKLJUČITEV NA JAVNO TELEFONSKO OMREŽJE NA FIKSNI LOKACIJI IN
POPUSTI V ZVEZI S TEM**

Izvajalec univerzalne storitve mora prednostno obravnavati zahtevo končnega uporabnika invalida za priključitev na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji. Izvajalec univerzalne storitve mora zagotoviti končnim uporabnikom invalidom 50 % popust pri priključitvi na javno telefonsko omrežje na fiksni lokaciji. Izvajalec univerzalne storitve mora tudi brezplačno prednostno obravnavati in odpraviti okvare na dostopnem vodu do končnega uporabnika-invalida. Končni uporabniki invalidi, ki niso naročniki, sporočijo izvajalcu univerzalne storitve, katero omrežno priključno točko uporabljajo, kar dokazujejo s potrdilom o stalnem ali začasnem prebivališču na naslovu, kjer je omrežna priključna točka.

VSEBINA PRAVICE: DOSTOP DO JAVNO DOSTOPNIH TELEFONSKIH STORITEV NA FIKSNI LOKACIJI

Splošni pogoji za dostop do javno dostopnih telefonskih storitev na fiksni lokaciji in ustrezajoči cenik morajo biti dostopni v zvočnem zapisu oziroma v takšni obliki, ki omogoča pretvorbo v končnemu uporabniku invalidu zaznavno obliko. Izvajalec univerzalne storitve omogoči, da se slepi ali slabovidni naročnik invalid lahko seznanijo z višino računa z govornimi sporočili oziroma v takšni elektronski obliki, ki mu omogoča pretvorbo v njemu zaznavno obliko. Tehnično opremo za to storitev si zagotovijo končni uporabniki invalidi sami.

VSEBINA PRAVICE: DOSTOP DO UNIVERZALNEGA IMENIKA ZA SLEPE IN SLABOVIDNE

Izvajalec univerzalne storitve omogoči, da so slepemu ali slabovidnemu končnemu uporabniku invalidu na posebni številki dostopni podatki iz univerzalnega imenika v govorni obliki in da mu je na tej številki zagotovljena tudi pomoč pri posredovanju klicev. Klici na to posebno številko so za slepe in slabovidne končne uporabnike invalide brezplačni.

VSEBINA PRAVICE: DOSTOP DO UNIVERZALNEGA IMENIKA ZA SLEPE IN SLABOVIDNE

Izvajalec univerzalne storitve omogoči, da so gluhemu ali naglušnemu končnemu uporabniku invalidu na posebni številki dostopni podatki o naročnikih iz univerzalnega imenika s prenosom zapisanega besedila na terminal končnega uporabnika invalida. Navedena obveznost se izvaja z uporabo terminala za mobilno javno radijsko storitev, če pa je tehnično mogoče, lahko tudi preko omrežne priključne točke končnega uporabnika invalida na fiksni lokaciji na terminal za javno dostopno telefonsko storitev na tej lokaciji.

**VSEBINA PRAVICE: DOSTOP DO JAVNIH TELEFONSKIH GOVORILNIC IN TERMINALOV Z
INVALIDSKIM VOZIČKOM)**

Izvajalec univerzalne storitve omogoči dostopnost do javnih telefonskih govorilnic ali drugih dostopnih točk za javno govorno telefonijo in do njihovih terminalov z invalidskim vozičkom za najmanj 20 odstotkov javnih telefonskih govorilnic ali drugih dostopnih točk za javno govorno telefonijo na posameznem geografskem območju, ki se mu določa medkrajevna koda v skladu s splošnim aktom iz 63. člena zakona. Tako prilagojene javne telefonske govorilnice ali druge dostopne točke za javno govorno telefonijo morajo biti na odprtih prostorih ali v stavbah z urejenim dostopom za invalide.

VSEBINA PRAVICE: DOSTOP DO STORITEV V SILI ZA GLUHE ALI NAGLUŠNE

Izvajalec univerzalne storitve gluhemu ali naglušnemu končnemu uporabniku invalidu omogoči klic v sili z uporabo znakovnih jezikov in drugih oblik negovorjenih jezikov.

UPRAVIČENCI: Invalidi (v uredbi izraz končni uporabniki-invalidi oziroma naročniki invalidi zajema):

- slepe ali slabovidne končne uporabnike oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 80% telesna okvara zaradi izgube vida,
- gluhe ali naglušne končne uporabnike oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 60% telesna okvara zaradi izgube sluha,
- končne uporabnike oziroma naročnike, ki jim je bila ugotovljena najmanj 80 % telesna okvara s tem, da je najnižji odstotek posamezne telesne okvare, ki se sešteva, vsaj 70 %).

PРАВNA PODLAGA: Osnova za oprostitev je pogodba, sklenjena med Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter javnim zavodom ARNES.

VSEBINA PRAVICE: BREZPLAČNI DOSTOP DO INTERNETA

Preko ARNESA imajo invalidi in invalidske organizacije možnost uporabljati storitve interneta. Vsak uporabnik dobi elektronski naslov, možnost pregledovanja pošte preko spleta (web mail), prostor na strežniku za elektronski poštni predal in postavitve osebne spletne strani, stalno IP številko pri dostopu preko ponudnika kableske TV. S tem je invalidu oziroma invalidski organizaciji možnost za brezplačni dostop do interneta.

UPRAVIČENCI: Invalidi in invalidske organizacije.

PРАВNA PODLAGA: SPLOŠNI POGOJI IZVAJANJA UNIVERZALNE POŠTNE STORITVE, Pošta Slovenije d.o.o.

VSEBINA PRAVICE: OPROSTITEV PLAČILA POŠTNINE POŠILJKE ZA SLEPE IN SLABOVIDNE OSEBE

Pošiljka za slepe in slabovidne je odprta pošiljka, ki vsebuje literaturo za slepe in slabovidne osebe. Velikosti pošiljke morajo ustrezati velikostim navadnega pisma. Največja masa pošiljke za slepe in slabovidne je 7 kg. Če je literatura za slepe in slabovidne osebe poslana kot priporočeno pismo, kot vrednostno pismo, kot paket ali kot navadni paket, takšna pošiljka ni oproščena plačila poštnine.

UPRAVIČENCI: Slepi in slabovidni.

3.8. Kultura

Pravica do svobodnega izražanja svoje kulture, dostopa do informacij javnega značaja in uporabe svojega jezika pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopkih pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo, je opredeljena v Ustavi Republike Slovenije. Pravico do enakopravnega vključevanja v kulturno življenje in v delo na področju kulture pa opredeljuje Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI).

PРАВNA PODLAGA: 61. in 62. člen Ustave Republike Slovenije; 10., 11., 12. in 13. člen ZUSZJ, .21. člen in 30. člen MKPI, 7. in 15. člen ZIMI

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO UPORABE LASTNEGA JEZIKA

Ustava Republike Slovenije določa, da ima vsakdo pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo, določa tudi, da ima vsakdo pravico, da pri uresničevanju svojih pravic in dolžnosti ter v postopkih pred državnimi in drugimi organi, ki opravljajo javno službo, uporablja svoj jezik in pisavo na način, ki ga določi zakon.

Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika (ZUSZJ) zagotavlja gluhim osebam pravico do uporabe lastnega, to je slovenskega znakovnega jezika. Ta pravica jim je zagotovljena v vseh postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave, izvajalci javnih pooblastil in izvajalci javne službe. Gluha oseba ima nadalje pravico uporabljati slovenski znakovni jezik tudi v vseh drugih življenjskih situacijah, v katerih bi ji gluhost pomenila oviro pri zadovoljevanju njenih potreb. Ta pravica se uresničuje z uveljavljanjem pravice do tolmača za znakovni jezik.

Konvencija o pravicah invalidov govori med drugim tudi o pravici invalidov do uporabe svojega jezika, tudi negovorjenega. Sem spada torej tudi pravica slepih oseb, da pri pisnem sporazumevanju uporabljajo slovensko Braillovo pisavo.

ZIMI govori o pravici slepe, slabovidne ali gluhoslepe osebe do uporabe lastnega (pisnega) jezika pri komunikaciji v postopkih pred državnimi organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, izvajalci javnih pooblastil ali izvajalci javne službe.

UPRAVIČENCI: Gluhe, naglušne, gluhoneme, slepe, slabovidne in gluhoslepe osebe.

PРАВNA PODLAGA: 39. in 61. člen Ustave Republike Slovenije; 21. člen MKPI; 15. člen ZIMI

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO SVOBODNEGA IZRAŽANJA

Ustave Republike Slovenije določa, da je zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. Vsakdo lahko svobodno zbira, sprejema in širi vesti in mnenja. Vsakdo pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo. Konvencija o pravicah invalidov zagotavlja vsem invalidom uresničevanje pravice do svobodnega izražanja in mnenja. ZIMI v določa, da je treba invalidom zagotoviti možnosti za lastno ustvarjalnost, omogočati dostop do kulturnih dobrin v obliki, pri kateri se upoštevajo posebne potrebe invalidov, dostopnost do javnih kulturnih prireditev z zagotovitvijo premagovanja komunikacijskih in grajenih ovir, dostop do kulturne dediščine ali do informacij o njej.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

PRAVNA PODLAGA: 39. in 61. člen Ustave Republike Slovenije; 30. člen MKPI; 14. in 15. člen ZIMI

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO DOSTOPA DO INFORMACIJ JAVNEGA ZNAČAJA TER INFORMACIJ O SLOVENSKI KULTURI IN KULTURNI DEDIŠČINI

Ustava Republike Slovenije določa, da ima vsakdo pravico dobiti informacijo javnega značaja, za katero ima v zakonu utemeljen pravni interes, razen v primerih, ki jih določa zakon. Določa tudi, da ima vsakdo pravico, da svobodno izraža pripadnost k svojemu narodu ali narodni skupnosti, da goji in izraža svojo kulturo in uporablja svoj jezik in pisavo. Konvencija o pravicah invalidov v 21. členu določa, da države pogodbenice zagotavljajo informacije, namenjene javnosti, invalidom v njim dostopnih oblikah zapisa in tehnologijah, ki ustrezajo različnim vrstam invalidnosti, pravočasno in brez dodatnih stroškov. Istočasno omenjeni člen določa tudi, da države pogodbenice spodbujajo javna občila in ponudnike informacij na internetu, da svoje storitve oblikujejo tako, da so dostopne invalidom. Govori tudi o tem, da država zagotavlja, da vsa javna opravila sprejemajo in omogočajo uporabo načinov sporazumevanja po izbiri invalida. ZIMI določa, da je diskriminacija zaradi invalidnosti tudi onemogočanje sprotnega in enakovrednega dostopa do informacij, namenjenih javnosti, brez dodatnih stroškov za invalida in sicer v invalidom dostopni obliki zapisov, v njim razumljivem jeziku in v njim prilagojenih tehnikah. Invalidom je potrebno omogočiti dostop do kulturnih dobrin v obliki, pri kateri se upoštevajo posebne potrebe invalidov ter tudi dostop do kulturne dediščine ali do informacij o njej.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

PRAVNA PODLAGA: 39., 49., 52. in 61. člen Ustave Republike Slovenije; 27. in 30. člen MKPI; 15. člen ZIMI

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO ENAKOPRAVNEGA VKLJUČEVANJA V KULTURNO ŽIVLJENJE IN V DELO NA PODROČJU KULTURE, VKLJUČNO Z UMETNIŠKO USTVARJALNOSTJO

Ustava Republike Slovenije določa, da je vsakemu zagotovljena svoboda izražanja misli, govora in javnega nastopanja, tiska in drugih oblik javnega obveščanja in izražanja. To vključuje tudi nastopanje in umetniško ustvarjanje umetnikov invalidov. Vsakdo lahko prosto izbira zaposlitev in vsakomur je pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto. Invalidom je zagotovljeno varstvo ter usposabljanje za delo. Otroci z motnjami v telesnem ali duševnem razvoju ter druge huje prizadete osebe imajo pravico do izobraževanja in usposabljanje za dejavno življenje v družbi.

Konvencija o pravicah invalidov določa, da države podpisnice konvencije priznavajo invalidom pravico do dela enako kot drugim, kar vključuje pravico do možnosti za preživljanje s svobodno izbranim ali sprejetim delom na trgu dela in v delovnem okolju, ki je odprto, vključujoče in dostopno invalidom. Konvencija nadalje določa, da države pogodbenice priznavajo invalidom pravico do sodelovanja v kulturnem življenju in da sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi invalidom omogočajo, da razvijajo in uporabljajo ustvarjalne, umetniške in intelektualne sposobnosti, ne samo v lastno korist, ampak tudi za obogatitev družbe.

ZIMI določa, da je invalidom ne glede na njihovo invalidnost treba omogočiti dostop do kulturnih dobrin in jim zagotoviti možnost za lastno ustvarjalnost.

UPRAVIČENCI: Invalidi.

3.9. Pravice vojnih invalidov in žrtev vojnega nasilja

Vojni invalidi v Sloveniji so ena od skupin invalidov, ki jim je z Zakonom o vojnih invalidih (Zvojl) zagotovljeno posebno varstvo. V zakonu so kot vojni invalidi opredeljeni vojaški vojni invalidi, vojaški mirodobni invalidi in civilni invalidi vojne. Zvojl ureja varstvo vojnih invalidov in njihovih družinskih članov ter pogoje in postopek za uveljavljanje pravic. Z zakonom o posebnih pravicah žrtev v vojni za Slovenijo (ZPPZV91) so zagotovljene dodatne pravice žrtvam v vojni za Slovenijo leta 1991 oziroma vojaškim vojnim invalidom in njihovim družinskim članom⁹. Navajamo pa tudi pravice, ki izhajajo iz Zakona o žrtvah vojnega nasilja (ZZVN).

PРАВNA PODLAGA: 20. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: INVALIDNINA

Invalidnina, ki se odmeri v mesečnem znesku po skupini invalidnosti.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 21. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA POSEBNO INVALIDNOST

Vojni invalid, ki mu je vojna invalidnost priznana na podlagi amputacije okončin ali hude okvare njihove funkcije ali pa popolne izgube vida na obeh očesih kot neposredne posledice dobljene poškodbe ali bolezni. Višina je odvisna od teže, vrste in vzroka okvare.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 22-25. člen Zvojl

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA POMOČ IN POSTREŽBO

Potreba po stalni pomoči in postrežbi za opravljanje vseh ali večine osnovnih življenjskih potreb, potreba po stalnem nadzorstvu ter nepokretnost.

Vojni invalidi, ki jim je stalna pomoč in postrežba neogibno potrebna za opravljanje vseh osnovnih življenjskih potreb, ki so slepi ali nepokretni, so upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo I. stopnje.

Vojni invalidi, ki jim je stalna pomoč in postrežba neogibno potrebna za opravljanje večine osnovnih življenjskih potreb ter tisti vojni invalidi, ki kot težji psihiatrični bolniki neogibno potrebujejo stalno nadzorstvo, so upravičeni do dodatka za pomoč in postrežbo II. stopnje.

UPRAVIČENCI: Vojni invalid najmanj V. stopnje, ki mu je neogibno potrebna stalna pomoč in postrežba za opravljanje osnovnih življenjskih potreb, ali stalno nadzorstvo, ki je slep ali nepokreten.

---

⁹ Hostnik D. (2015). Vojni invalidi. V Uršič C.(ur), Vodnik po pravicah invalidov (str.109-116). Ljubljana:MDDSZ.

PРАВNA PODLAGA: 27. člen Zvojl

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO PRISPEVKOV ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE

Vojni invalid s priznano pravico do dodatka za pomoč in postrežbo je upravičen do povračila prispevkov od plače, ki jih je dolžan plačati za osebo, ki mu na podlagi pogodbe o zaposlitvi zagotavlja pomoč in postrežbo, vendar največ do višine prispevkov, obračunanih od plače v višini njegovega dodatka za pomoč in postrežbo, če ne uveljavlja podobne pravice po drugih predpisih.

UPRAVIČENCI: Vojni invalid s priznano pravico do dodatka za pomoč in postrežbo.

PРАВNA PODLAGA: 27. člen Zvojl

VSEBINA PRAVICE: PLAČILO ZDRAVSTVENIH STORITEV

Plačilo zdravstvenih storitev v višini razlike do polne vrednosti storitev, zagotovljenih v okviru obveznega zavarovanja. Pravica do nadomestila plače do 30. dne začasne zadržanosti od dela v višini 100 % osnove za nadomestilo.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 31. do 34. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POKLICNA REHABILITACIJA

Pravica do poklicne rehabilitacije, če vojni invalid glede na invalidnost, splošno zdravstveno stanje, splošno in strokovno izobrazbo, starost, možnost zaposlitve in druge okoliščine izpolnjuje pogoje za uspešno rehabilitacijo.

Vojni invalidi so glede na doseženo izobrazbo deležni različne poklicne rehabilitirajo.

Če vojni invalid zaradi bolezni ali iz drugih opravičljivih razlogov ne konča rehabilitacije uspešno, je lahko znova poslan na isto rehabilitacijo.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 35. do 38. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: OSKRBNINA V ČASU POKLICNE REHABILITACIJE

Pravica do oskrbnine v času poklicne rehabilitacije.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 39. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: SOFINANCIRANJE PRILAGODITVE PROSTOROV IN TEHNIČNE OPREME TER DELOVNEGA MESTA

Izdatki za prilagoditev prostorov in tehnične opreme za potrebe poklicne rehabilitacije oz. zaposlitve vojnih invalidov ter drugi izdatki, potrebni za zagotovitev zaposlitve vojnim invalidom po končani poklicni rehabilitaciji.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 40. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: FUNKCIONALNE OBLIKE POMOČI

Doplačila k stroškom tehničnih pripomočkov, ki omogočajo njegovo mobilnost ali samostojno življenje. Doplačilo je mogoče, če se ti pripomočki ne zagotavljajo po predpisih o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, ali se ne zagotavljajo v domu za starejše, v posebnem socialno-varstvenem zavodu ali v zavodu za uposabljanje, v katerem biva.

Vojni invalid ima ob teh pogojih tudi omogočeno doplačilo za nakup protez, ortoz in drugih tehničnih pripomočkov.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 41. do 52. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: INVALIDSKI DODATEK

Pravica do invalidskega dodatka.

UPRAVIČENCI: Vojni invalid od I. do V. ter vojni invalid VI. do X. skupine, ki je dopolnil 55 let starosti ali je trajno popolnoma nezmožen za delo in, če delež prejemkov na družinskega člana ne dosega osnove za ugotavljanje pravice do invalidskega dodatka in za določanje njegove višine.

PРАВNA PODLAGA: 45. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: DODATEK ZA SAMOHRANILCE

Dodatek za samohranilce v višini 50 % osnove.

UPRAVIČENCI: Vojni invalid, ki prejema invalidski dodatek in se sam preživlja. Upravičenec do dodatka za samohranilce obdrži ta dodatek tudi v primeru, da se zaradi bolezni, starosti ali onemoglosti preseli k sorodnikom.

PРАВNA PODLAGA: 53. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POPUST PRI VOŽNJI

Pravica do popusta od redne cene vožnje.

Popust je v višini 75% od redne cene vožje, za skupno pet potovanj letno na ozemlju države z vlakom ali avtobusom.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PRAVNA PODLAGA: 54. do 56. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO POTNIH STROŠKOV

Pravica do povračila potnih stroškov (prevoznih in stroškov prehrane in nastanitve), kadar UE ali ministrstvo pošlje vojnega invalida v drug kraj zaradi pregleda ali zdravljenja. Pravica do povračila potnih stroškov za spremljevalca (če mu je priznana pravica do dodatka za pomoč in postrežbo ali mu je za pot določen spremljevalec) in pravica do povračila potnih stroškov za pot na poklicno rehabilitacijo v drug kraj.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PRAVNA PODLAGA: 57. do 65. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: DRUŽINSKA INVALIDNINA

Pravica do družinske invalidnine.

UPRAVIČENCI: Zakonec, ki ga je vojni invalid, padli borec ali druga oseba preživljala saj zadnje leto pred svojo smrtjo in razvezani zakonec - ko dopolnijo starost 55 let, pred tem pa, če so popolnoma nezmožni za delo.

Otroci in posvojenci (pastorki-posebni pogoji 2. točka 9. člena ZVojl) do dopolnjenega 15. leta starosti, oziroma do konca predpisanega rednega šolanja (največ do 26. leta), izjemoma do 27. leta, če imajo status študenta in tisti, ki so popolnoma nezmožni za delo.

Starši, posvojitelji, očim in mačeha, ki jih je vojni invalid, padli borec ali druga oseba preživljala vsaj zadnje leto pred smrtjo in če je ta oseba (očim ali mačeha) najmanj tri leta preživljala in skrbela za vojnega invalida, padlega borca ali drugo osebo-ko dopolnijo starost 55 let, prej pa če so popolnoma nezmožni za delo.

Družinski člani žrtev vojnega nasilja po ZZVN.

PRAVNA PODLAGA: 66. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: PLAČILO ZDRAVSTVENIH STORITEV

Plačilo zdravstvenih storitev oziroma zdravstveno varstvo v okviru obveznega zavarovanja do polne vrednosti.

UPRAVIČENCI: Uživalci družinske invalidnine s stalnim prebivališčem v RS ali s stalnim prebivališčem v tujini.

PRAVNA PODLAGA: 67 do 73. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: DRUŽINSKI DODATEK

Pravica do družinskega dodatka.

UPRAVIČENCI: Uživalci družinske invalidnine, ki izpolnjujejo pogoje 41. člena ZVojl (vojni invalid I. do V. skupine ne glede na starost ali zmožnost za delo ter vojni invalid VI. do X. skupine, ki je dopolnil 55 let ali je trajno popolnoma nezmožen za delo).

Uživalci družinske invalidnine, zakonec vojnega invalida, ko dopolni 50 let starosti (če je vojni invalid do smrti prejemal dodatek za pomoč in postrežbo in če delež prejemkov na družinskega člana ne dosega osnove za ugotavljanje pravice do invalidskega dodatka) (67. člen ZVojl).

PРАВNA PODLAGA: 74. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO POTNIH STROŠKOV

Povračilo potnih stroškov, kadar uživalca družinske invalidnine upravna enota ali ministrstvo pošlje ali pokliče v drug kraj zaradi pregleda pred zdravniško komisijo. Če je to otrok (do 15. leta)-povračilo tudi za spremljevalca.

UPRAVIČENCI: Uživalci družinske invalidnine s stalnim prebivališčem v RS ali s stalnim prebivališčem v tujini.

PРАВNA PODLAGA: 75. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POSMRTNINA

Pravica družinskih članov invalida do enkratne denarne pomoči in dvomesečnim zneskom invalidnine, ki je vojnemu invalidu pripadala ob smrti.

UPRAVIČENCI: Družinski člani (9. člen ZVojl) vojnega invalida.

PРАВNA PODLAGA: 76. člen ZVojl

VSEBINA PRAVICE: POVRAČILO STROŠKOV ZA PREVOZ POSMRJNIH OSTANKOV VOJNEGA INVALIDA

Pravica do povračila stroškov prevoza posmrtnih ostankov vojnega invalida, ki je umrl izven svojega stalnega prebivališča - na poti v zdravstveni zavod ali v tem zavodu ali pri vrnitvi iz zavoda.

UPRAVIČENCI: Družinski član ali druga oseba, ki zagotovi prevoz.

PРАВNA PODLAGA: 13. do 15. člen ZZVZZ

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO OBVEZNEGA ZDRAVSTVENEGA ZAVAROVANJA

Pravica do obveznega zdravstvenega zavarovanja

UPRAVIČENCI: Osebe s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so uživalci invalidnin po predpisih o vojaških invalidih in civilnih invalidih vojne, pravic po predpisih o varstvu vojnih veteranov, žrtev vojnega nasilja in udeležencev drugih vojn ter uživalci republiških priznavalnin, če niso zavarovane iz drugega naslova.

PРАВNA PODLAGA: 23. do 27. člen ZZVZZ

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO PLAČILA ZDRAVSTVENIH STORITEV V CELOTI

Pravica do plačila zdravstvenih storitev v celoti vojaškim invalidom in civilnim invalidom vojne, s tem da razliko nad ravnijo obveznega zavarovanja zagotavlja Republika Slovenija iz proračuna.

UPRAVIČENCI: Vojni invalidi po ZVojl

PРАВNA PODLAGA: 8. - 10. člen ZSPOZ

VSEBINA PRAVICE: ODŠKODNINA ZA TELESNO IN DUŠEVNO TRPLJENJE

Odškodnina za telesno in duševno trpljenje.

UPRAVIČENCI: Vojaški vojni invalidi iz 2. člena in Civilni invalidi vojne iz 4. člena Zakona o vojnih invalidih.

PРАВNA PODLAGA: 14a. člen ZZVN

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO POVRAČILA PRISPEVKA ZA POKOJNINSKO IN INVALIDSKO ZAVAROVANJE

Žrtvam vojnega nasilja, ki so bile v času trajanja nasilnega dejanja ali prisilnega ukrepa mlajše od 15 let pa ostanejo v zavarovanju po dopolnjenem 30. letu (ženske) oziroma 35. letu (moški) pokojninske dobe, ker kljub uveljavljeni pokojninski dobi po tem zakonu ne dosežejo polne pokojninske dobe, se v času, ki je enak trajanju nasilnega dejanja ali prisilnega ukrepa, vendar najdalj do dopolnitve polne pokojninske dobe, povrne prispevek za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ki gre v breme zavarovanca.

UPRAVIČENCI: Žrtve vojnega nasilja po ZZVN.

PРАВNA PODLAGA: 16. člen ZZVN

VSEBINA PRAVICE: PRAVICA DO DOŽIVLJENJSKE MESEČNE RENTE

Pravica do doživljenjske mesečne rente

UPRAVIČENCI: Žrtve vojnega nasilja, vojaški vojni invalidi (civilni invalid vojne pa je žrtev vojnega nasilja na podlagi priznanega invalidskega statusa po posebnem zakonu), ki so utrpeli poškodbe v vojni za Slovenijo 1991 in jim je odstotek invalidnosti ugotovljen trajno.

PРАВNA PODLAGA: ZPPZVg1

VSEBINA PRAVICE: ŠTIPENDIJA, PREDNOST PRI SPREJEMU V ŠTUDENSKI OZIROMA DIJAŠKI DOM, PRAVICA DO KRITJA STROŠKOV ŠOLSKE MALICE

Otroci padlih v vojni za Slovenijo 1991 ali umrlih za posledicami poškodb, dobljenih v tej vojni so upravičeni do štipendije in prednosti pri sprejemu v dijaški oziroma študentski dom ter pravice do kritja stroškov šolske malice, ki se redno šolajo oziroma imajo status študenta, vendar najdalj do 27. leta starosti.

UPRAVIČENCI: Otroci padlih v vojni za Slovenijo 1991 ali umrlih za posledicami poškodb, dobljenih v tej vojni.

PRAVNA PODLAGA: 13. člen ZZVN

VSEBINA PRAVICE: POKOJNINSKA DOBA

Taboriščniku in zaporniku se čas prebit v koncentracijskem taborišču ali zaporu prizna kot posebna doba.

Internirancu, ukradenemu otroku, izgnancu, delovnemu deportirancu, beguncu in prisilnemu mobilizirancu se prizna pokojninsko dobo v dejanskem trajanju do povratka v domovino.

Žrtvi vojnega nasilja, ki je bila v času, prebitem v okoliščinah za priznanje statusa žrtev vojnega nasilja iz prvega in drugega odstavka 13. člena ZZVN mlajša od 15 let, se čas, prebit v teh okoliščinah, šteje v pokojninsko dobo kot posebna doba.

UPRAVIČENCI: Vojaški vojni invalidi, ki so hkrati žrtve vojnega nasilja po ZZVN.

PRAVNA PODLAGA: 17. člen ZZVN.

VSEBINA PRAVICE: PREDNOST PRI DODELITVI SOCIALNEGA STANOVANJA

Žrtev vojnega nasilja, ki nima rešenega stanovanjskega vprašanja, ima pri kandidiranju za socialna stanovanja prednost pred drugimi prosilci.

UPRAVIČENCI: Vojaški vojni invalidi, ki so hkrati žrtve vojnega nasilja po ZZVN.